Frivilliga Idrotts-Föreningar.

DEN SKANDINAVISKA UNGDOMENS GYMNASTISKT-MILITÄRA UPPFOSTRAN.

FÖREDRAG

AF

P. L.

1882.

I. ALLMÄNNA UPPGIFTER.

LAFFMAN

22500099504

Med
K9769

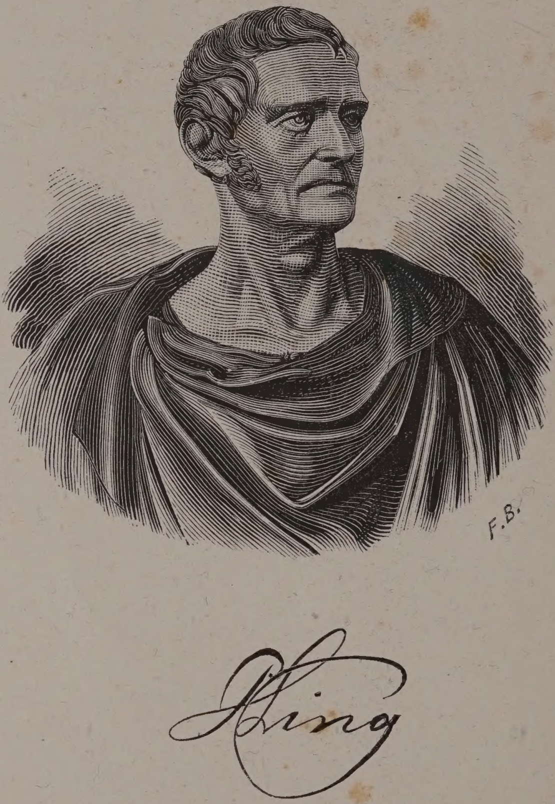
F.B.
King

DEN SKANDINAVISKA UNGDOMENS
GYMNASTISKT-MILITÄRA UPPFOSTRAN.

FÖREDRAG

AF

P. L.

1882.

I.

ALLMÄNNA UPPGIFTER.

STOCKHOLM
TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET
1882.

30 143 625

WELLCOME INSTITUTE
LIBRARY
Coll. WelMOmec
Call
No. QT

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

303950

LINDSTEDTS
ANTIKVARISKA
BOKHANDEL
HELSINGFORS

FÖRORD.

Under loppet af omkring 20 år har undertecknad emellanåt utgifvit små skrifter, lemnade af en norrlänning, herr Petter Lappman. Alla syntes mig ega en gemensam *bottensats*, nemligen: att försöka bereda den uppväxande ungdomen för väntade förändringar i *Försvarsverket,* särdeles genom att inverka på uppfattningen af ett och annat. Huruvida en *beredning* i nämnde afseende är lämplig, eller endast bör betraktas som en herr Petter Lappman besvärande *hallucination,* det lemnas derhän.

Härmed följer ett föredrag, hvilket möjligen fortsättes af flera, alla af samma man. *Bottensatsen* i dem alla blifver troligen: dels nämnde ungdomens *beredning* och dels ett bemödande att för densamma söka vinna fullvuxna åhörarinnor och åhörare samt derigenom underlätta anskaffandet af *materiela vilkor* för öfningars lämpliga drifvande.

Dessa föredrag komma troligen att behandla *allmänna hufvudsaker,* endast undantagsvis ingå i detta speciela, som egentligen tillhör reglementen, instruktions- och andra läroböcker.

Hvilka dessa hufvudsaker blifva, det känner undertecknad ej . . . . förmodar att de utväljas med afseende å *allmänna meningens* blifvande rörelser. Den har under senast förflutna 20 år mer eller mindre fullständigt och

länge besatt positionerna: *frivilligt »man ur huse»* . . . . *endast allmän värnpligt* . . . . *indelt här, värfvad här och värnpligt* (beväring) . . . . samt *endast värfvad här och landstorm.* Hvilka positioner, som komma att besättas under nästkommande 20 år samt huru länge och fullständigt hvarje af dem troligen blifver besatt, allt detta synes vara: ett ofödt barn, om hvilket föga är att spå!

Det förefaller undertecknad troligt, att herr Petter Lappman ämnar manövrera så: följa *allmänna meningen* till hvilken position som helst och derefter föreslå att, i samband med det storartade besättandet, man måtte anordna ett och annat för: *ungdomens gymnastiskt-militära uppfostran.*

Denna lilla skrift egnas de *frivilliga idrottsföreningarne* derför, att det förefaller troligt att herr Petter Lappmans lilla manöver kan påräkna inom dem en mera lefvande sympati, än i allmänhet troligen blifver händelsen.

Stockholm i April 1882.

Utgifvaren.

Föredrag.[1]

Mina ärade Åhörarinnor! . . . . och Åhörare!

Jag har å detta rum redan hållit tvenne föredrag:

Det första behandlade *Skarpskytterörelsens betydelse.* Jag försökte framhålla, dels hvad denna vackra fosterländska rörelse omedelbart åstadkommit, bland annat skjutfärdighetens allmänna spridning på vår halfö, dels hvad rörelsen, betraktad som en påtryckande kraft, bidragit att åstadkomma, bland annat en fullständigare *gymnastiskt-militärisk undervisning* åt vår halfös ungdom.

Det andra behandlade: *Det s. k. Kriget och den s. k. »eviga Freden».* Då alla mina föredrag komma att hufvudsakligen afse: en sådan uppfostran af den manliga ungdomen, som synes böra stå i samband med *Försvarsfrågans lösning,* önskar jag nu göra en rekapitulation af hvad jag förra gången ledde mig till. Måtte mina ärade åhörarinnor ej tröttna vid och illa upptaga alla mina *»att»,* hvilket skulle smärta mig! Jag framhöll, bland annat:

att det s. k. *Kriget* visserligen är ett af menniskoslägtets rysligaste plågoris; men hvilket emellertid visat sig som väckande på dess emellanåt slumrande, så väl ädla som oädla böjelser, känslor och instinkter;

---

[1] Detta och åtskilliga andra föredrag lära hållits af herr *Petter Lappman* vid *Kockinmotka gränsstenrös,* utmärkande en föreningspunkt emellan Norge, Sverige och Finland.

att den s. k. »*eviga Freden*» visserligen är i hög grad önskvärd; men att den ej ännu så tydligt knackat på menskligbetens dörr, att dess inträde är snart att påräkna;

att den stora rörelsen emellanåt så starkt inverkar på aflägset belägna länder att dessa, emot sin vilja, blifva indragna i densamma, hvilket var händelsen för Sverige 1813;

att, i allmänhet, *försvaret* är berättigadt; men *anfallet* oberättigadt;

att de utmärktaste s. k. *fredstalismaner,* hvilka i den nyare tiden tillerkänts stort förtroende, visat sig ej säkert kunna motsvara detsamma;

att åtskilliga betänkliga tecken, tillhörande vår tid, synas berättiga farhågor för fredens påräknelighet under den närmaste framtiden inom den verldsdel vi bebo;

att det högsta man synes kunna hoppas och förvänta af en ej särdeles aflägsen framtid är: att efter några stora, menniskor och medel uppslukande sammanstötningar, *industrien* skall lyckas till den grad göra sina anspråk gällande på detta ofantligt stora antal individer, hvars verksamhet i dess tjenst nu hindras genom väntan på och förberedelser för kriget, att härarne derefter komma att hufvudsakligen bestå af: ytterst fullständigt öfvade s. k. *kadrer* samt endast under korta öfningstider sammandragna *massor;*

att nutidens flesta härar, med anledning af sammansättning och användningssätt, mera än förflutna tiders erfordra ungdomens *gymnastiskt-militära uppfostran* samt tillämpning af densamma inom dem;

att framtidshärarnes antagliga sammansättning i ännu

högre grad kommer att påfordra en sådan uppfostran af ländernas ungdom;

att under längre tid kasernerade stora härar, sammansatta af ungt befäl och manskap, utgöra en sorts *folkvandrings-härar,* inom hvilka benägenhet för att göra skäl för detta namn lätt uppstår; men att faran för denna håg minskas i mån som kaserneringstiden för hvarje åldersklass är kort samt att ungdomens *gymnastiskt-militära uppfostran* i vår tid svårligen kan leda hågen till äfventyrligheter utåt, utan endast till en önskvärd benägenhet för och förmåga att kunna försvara egen fädernetorfva, samt

att man bör antaga, hoppas och tro: att nämnde uppfostrans nyss anförda egenskap, i förening med de stora fördelar den kan erbjuda i medborgerligt, utbildande och helsobringande afseende, skall leda till, att t. o. m. vår halfös ifrigaste fredsvänner ej skola motsätta sig densammas användande hos oss i möjligaste största utsträckning.

Det är klart att åtskilliga af de slutsatser, till hvilka jag i förra föredraget ledde mig, äro i större eller mindre mån origtiga; men det vill synas att min misstro till den »*eviga Fredens*» snara påräknelighet delas af rätt många på vår halfö; ty under annat antagande kan svårligen förklaras tillkomsten af dessa komitéer, som å ömse sidor om *Kölen* varit syselsatta med att uppgöra förslag till *Försvarsverkets* omorganiserande och stärkande. Detta mödosamma arbete synes temligen besynnerligt om man antager, att statsmagterna och komitéernas ledamöter egt en fast tro på en »*evig Freds*» säkra påräknelighet!

Huruvida dessa komitéer, i samband med snart nog väntade rent militära förslag, komma att föreslå något

som afser att i större mån utvidga den ungdomens *gymnastiskt-militära uppfostran* som nu förefinnes, är en sak som jag ej känner; men vi böra hoppas och tro att så blifver händelsen.

För en serie tillämnade föredrag har jag valt följande titel:

Den Skandinaviska ungdomens gymnastiskt-militära uppfostran.

Jag börjar nu behandlingen af den för dagen bestämda underafdelning:

Några allmänna uppgifter.

»Den tid har varit och farit» då ej endast ungdomen, utan äfven de äldre i flertalet af de europeiska länderna allmänt hade en sådan håg för kroppsliga idrotter och gymnastiska lekar, att man hvarken tänkte eller behöfde tänka på några särskilda anordningar för att motverka det menliga inflytandet af stilla- och innesittandet i skolan. Ej heller behöfde man sträfva efter att framkalla den ungdomens härdning, som, i alla tider vigtig för medborgaren och för krigaren, synes i sistnämnde afseende blifva allt nödvändigare i mån som härarne blifva stora, skola röra sig hastigt samt bestå af hvarandra ständigt aflösande ungdomliga åldersklasser.

Den lefvande allmänna hågen för kroppsöfningar synes hafva »farit» ungefärligen vid den tidpunkt då de stora krig upphörde, hvilka togo sin början i slutet af förra århundradet. En åstundan efter kroppslig hvila och

en leda för s. k. krigiska idrotter synes efter de stora ansträngningarne temligen allmänt hafva bemägtigat sig så väl äldre som yngre i de flesta af Europas länder. Det var egentligen ej besynnerligt med afseende å dem, som återvändt från krigen; men det egna var, att slappheten visade sig mindre hos dem, än hos alla dessa som ej haft något med krigen att skaffa samt hos deras och krigarnes barn, hvilka ej längre ville deltaga i förr vanliga gymnastiska lekar samt började röra sig och figurera i dansen så, att åskådaren ofrivilligt måste tänka på »*höstflugan på rutan*» och tro, att de dansande ungdomarne helt uttröttade återkommit från slängpolskan på Europas slagfält. Endast å några få punkter kunde ett motsatt förhållande iakttagas.

Gymnastiska öfningar i skolan och i hären.

Något före nämnde tidpunkt hade åtskillige utländske män börjat framhålla nödvändigheten af en gymnastisk motvigt i *skolan,* samt att den blef nödvändigare i mån som en i stigning varande bildning fordrade af ungdomen ökade ansträngningar i läsväg; men dessa mäns röster förklingade i allmänhet temligen ekolöst. I Tyskland uppstod visserligen redan emot afslutningen af nämnda krig en storartad gymnastisk rörelse; men, till stor del framkallad af politiska och militära orsaker, afsaktades den något efter krigens slut. Den tog sedan upp sig, omfattades varmt af äldre och yngre samt gjorde mycken nytta både inom Tyskland och åtskilliga andra länder. Efter freden fortsattes i England och Norge mera än annorstädes de förr i de flesta länder så vanliga gymnastiska lekarne. Först i en senare tid har vigten för *skolan* af

kroppsöfningar[2] mera allmänt uppfattats inom de europeiska länderna.

I Sverige väcktes frågan om den gymnastiska motvigten i *skolan* af »fäktmästaren» *P. Ling* (så titulerad i den tidens Kongl. skrifvelser) då han 1805 i Skåne, biträdd af åtskilliga prester och skollärare, började gymnastiska öfningar med skolungdomen.

Att få kroppsöfningars värde för *läroverken* erkändt genom deras anbefallande i *skolstadgar,* mötte visserligen motstånd, hvilket dock temligen lätt öfvervans, och vi veta, att nu öfvas *friskgymnastik* och *fäktkonst* vid alla läroverk, högre och lägre. Hvad åter *folkskolorna* angår, återstår mycket att önska: först i nyaste tiden är *friskgymnastiken* anbefald; den utföres temligen fullständigt i några större städers skolor, men i allmänhet mycket ofullständigt i flertalet af landsbygdens.

Hvad Norge angår, lär förhållandet vara ungefär som hos oss. Om jag framdeles erhåller gymnastiska uppgifter från andra sidan *Kölen,* skall jag ordagrant uppläsa dem. Icke bör det väl behöfva komma i fråga att öfversätta hvad vi, som bo å ömse sidor om fjellryggen, meddela hvarandra? Hos våra östra grannar lär förhållandet vara något annorlunda: det påstås att de båda stammarne hafva mycket svårt att förstå hvarandra, ehuruväl ingen bergsrygg åtskiljer dem!

I Norge lär vara använd, periodvis och omvexlande, tysk, dansk och svensk gymnastik. Hos våra grannar var det af mindre vigt att föreskrifva kroppsöfningar än hos

---

[2] Under benämningen: »kroppsöfningar» inbegripes i det följande dels *friskgymnastik, fäktkonst, ridkonst* och *simkonst,* dels *skid- och skridskogång,* m. fl. gymnastiska öfningar.

oss, dels derför att nationela gymnastiska lekar och dansar voro mera allmänna, dels emedan deras piger och gutter stärktes genom klättringar på bergsryggen i dess friska luft .... en gymnastisk öfning som ej är att förakta.

Att inom de europeiska länderna få kroppsöfningars värde för *hären* insedt, så väl med afseende å dess rekryter som äldre manskap, har i allmänhet gått betydligt långsammare och mött större hinder än med afseende å *skolan*. Orsakerna böra sökas dels i att nödvändigheten var mindre påfallande, särdeles då hären i många länder var sammansatt af äldre manskap; dels i förr allmänt gängse begrepp om krigföring och krigarebildning, samt dels i misstag begångna af tillämparne.

Gymnastikens flesta former passa ej för äldre soldater; begreppet »*militära murar*» öfverensstämmer ej särdeles med individens sjelfverksamhet, som den gymnastiska undervisningen vill framkalla .... och tillämparne, sjelfva i allmänhet saknande tillräcklig erfarenhet och ej egande metoder, hvilka undergått jemkning efter praktiska förhållanden och omständigheter, nöjde sig ej med att föreslå en början med rekrytskolans unga manskap. De ville genast tillämpa öfver allt; ville att gamla familjefäder skulle utföra språng och andra öfningar, som voro lämpliga för deras barn. Härigenom uppkommo följder, hvilka skadade det helas anseende. Man kan måhända utan öfverdrift säga, att inom härarne räckte kroppsöfningarnes bittra motståndare och varma vänner hvarandra en hjelpsam hand när det gälde att få deras anseende nedsatt och deras allmänna användande fördröjdt.

Härarnes sammansättning af ungt manskap, i de flesta

länder; ett förändradt stridssätt, mindre utfördt med »*lefvande murar*» än i spridd ordning; af tidsandan orsakad förändrad uppfattning, allt starkare fordrande att ett *försvarsverk* äfven bör vara ett *uppfostringsverk;* lämpligare metoder samt större insigt hos undervisarne . . . . allt detta har i den nyare tiden inom härarne framkallat en helt annan åsigt om kroppsöfningars värde för dem, än händelsen förr var. Den tidpunkt är ej så särdeles aflägsen, då den ridning och fäktning, som är nödvändig för rytterivapnets användande, och den färdighet i förstnämnda konst, som är nödvändig för artillerivapnets, utgjorde så godt som kroppsöfningars hela tillämpning inom härarne.

I Sverige väcktes frågan om kroppsöfningars allmännare användning inom hären äfvenledes af »fäktmästaren» *P. Ling,* kort efter anordnandet af *Gymnastiska Centralinstitutet i Stockholm,* år 1813.

Att få kroppsöfningar föreskrifna i vår härs *reglementen* gick mycket långsamt och utfördes betydligt senare än motsvarande bestämmelser för läroverken inrycktes i dessas stadgar. Ej besynnerligt: flertalet af härens manskap bestod ju af äldre jordbrukare, och då de under ovana undervisares ledning skulle utföra öfningar, som bättre passat för deras barn, uppkommo bråckskador och andra ledsamma följder. Man borde naturligtvis börjat med rekryter och beväringssoldater.

Så väl med afseende å kroppsöfningars allmänna tillämpning inom *skolan* som inom *hären,* är det af hufvudsaklig vigt att få allmänna regler lämpligt böjda efter de förhållanden, under hvilkas inflytelser de sedan och i stor skala skola tillämpas. Beträffande *skolan* kunde det full-

ständigt utföras vid *Gymnastiska Centralinstitutet,* der många skolor erhöllo undervisning. Hvad åter *hären* angick, kunde svårligen vid institutet den böjning och formning af allmänna regler åstadkommas, som var nödvändig för lämplig användning vid olika vapenslag samt under de förhållanden, som tillhöra en underbefälsskola, en rekrytskola, m. m., då få undervisare skola på en gifven tid bibringa ett större antal elever möjligast största färdighet i friskgymnastik och fäktkonst.

Redan för omkring 50 år sedan började arbeten i denna väg, dels vid de garnisonerade regimentena och dels vid kongl. flottans stationer. Mera eller mindre *fasta gymnastikinrättningar* utbildade sig så småningom. Om man å ena sidan betänker den envishet, som ådagalades vid uppdragandet af dessa, i början så godt som fullkomligt medellösa inrättningar, samt, å den andra, dels att härens hufvudstyrka bestod af äldre jordbrukare och dels att de värfvade trupperna då i allmänhet egde ett föga lämpligt gymnastikmaterial, vill det synas som om experimentatorerna besvärats af en sorts *hallucinationer,* framställande mera eller mindre töckniga hägringar af önskade framtida förhållanden? Man bör till dessa experimentatorers ursägt besinna, att under hela experimenttiden skrefs och talades oupphörligen om att *Försvarsfrågan* var »den vigtigaste på dagordningen», att denna fråga »ej kunde falla», att framtidshären skulle komma att bestå af »ungdomliga, hvarandra ständigt aflösande åldersklasser», m. m. . . . . ungefärligen som man hör under den dag, som i dag är. Då de ständigt hörde detta från *Kongl. Maj:t,* från *Rikets Högloftiga Ständer* samt från vid bålar och skålar lifvade

fosterländska talare, så vill det synas att man ej endast bör klandra utan äfven beklaga dessa olyckliga?

Jag hoppas framdeles komma i tillfälle att meddela från andra sidan fjellen ett och annat rörande det nu behandlade.

»*Vater Jahns*» *Turnwesen,* »fäktmästaren» *P. Lings rationela gymnastik och fäktkonst,* den *italienskt-franska fäktkonsten, Tysklands manégeridt* samt *Britannias öfningar i det fria,* synas vara kroppsöfningarnes nuvarande hufvudgrupper, så väl med afseende å tillämpning inom skolan och hären, som vid ungdomens fria öfningar. Åtskilliga andra s. k. metoder finnas visserligen; men det är vanligen dessas större eller mindre lämplighet som jemföres, under ett ytterligt gillande, eller klandrande, eller betänksamt skakande på hufvudet.

Jag kan hafva fullkomligt orätt, men tror, för min enskilda del, att man, erkännande den stora nytta dessa hufvudgrupper redan gjort samt det värde de säkerligen komma att visa sig ega för framtidens läroverk, härar och ungdom i allmänhet, dock bör undvika att påtrycka någondera af dem en så beskaffad *patentstämpel,* som angifver att endast den, med de andras uteslutande, kan lämpligen användas . . . . samt att man bör något mindre, än emellanåt måhända sker, fästa sig vid den allmänna uppfattningen af ordet *metod* och hängifvenheten för detsamma, samt något mera, än emellanåt måhända äfven sker, vid huruledes en metod *tillämpas.*

Visserligen bör det finnas en *statsgymnastik* med dertill hörande bestämda föreskrifna s. k. *metoder;* men det förefaller mig, att den bör följa vår *statskyrkas* vackra exempel: ej förklara sig vara allena saliggörande, utan

moderligt omhulda och ordna för de i åtskilliga afseenden olika troende.

Militäröfningar i skolan.

Med afseende härå finner man visserligen att i åtskilliga europeiska länder en större eller mindre uppmärksamhet fästs vid dem; men ännu förmärkes ett åsigternas oupphörliga vaggande emellan ena ytterligheten, tillämpningen i Schweiz, och ingen användning.

Hvad Sverige angår, hafva exercisöfningar länge varit föreskrifna för *läroverken;* men helt nyligen har en nämnvärd och kontrollerad tillämpning börjat i förening med målskjutning, utförd dels med krigs- och dels med s. k. salongsgevär.

För *folkskolorna* äro exercisöfningar visserligen, ehuru helt nyligen, föreskrifna; men, med undantag för några större städer, erinrar utförandet om hvad som förr var händelsen vid läroverken. Skjutöfningar äro ej föreskrifna, men utföras vanligen vid dem af städernas skolor, som exercera.

Rörande förhållandet å andra sidan *Kölen* med afseende å gutternes exercis- och skjutöfningar, hoppas jag framdeles kunna lemna närmare upplysningar.

Om vi taga i samtidigt betraktande, huruledes den gymnastiskt-militära motvigten i *skolan* samt kroppsöfningars användande inom *hären* nu i allmänhet uppfattas och tillämpas inom de europeiska länderna samt särskildt å den *Skandinaviska halfön*, torde man kunna säga, att vi snarare stå framför än efter; men om vi betänka det omslag i uppfattning, som nu synes försiggå hos många nationer, hvilka bruka hastigt utföra förändringar, som af dem be-

traktas såsom tidsenliga, och hvilka nu påverkas af att härarne utgöras af ungdomliga åldersklasser, synes ej omöjligt, att man snart nog med afseende å ungdomens gymnastiskt-militära uppfostran hos oss kan säga: de, som varit bland de främsta, blifva möjligen bland de yttersta. Sjelfva *bottensatsen* i detta och möjligen följande föredrag är just att påpeka denna antagna möjlighet, som, vi böra hoppas och tro det, skall i verkligheten visa sig endast vara en villande dimbild, en omöjlighet.

Det fordras vanligen en påtryckande kraft för att af tidsförhållanden betingade förändringar skola lyckas uttaga det svåra steget från öfverläggningens till utförandets fält. *Skarpskytterörelsen* var en sådan kraft, visserligen för svag att kunna framdrifva något storartadt med afseende å vårt *Försvarsverk;* men af hvars verkan vi här i Sverige hafva som minne:

A. Afskaffandet af friköpning från värnpligt.

B. Allmännare utbredd skjutfärdighet, särdeles med krigsgevär.

C. Utsträcktare gymnastiska och militära öfningar vid *läroverken.*

D. En begynnelse till dylika öfningar vid *folkskolorna.*

E. En i våra städer allt mera sig utbredande *frivillig* gymnastisk rörelse, hvilken synes mig böra betraktas som *blomman* af hela verksamheten i denna väg, hvars möjliga vissnande och bortfallande skulle angifva, att det hela är en ömtålig drifhusväxt, hvilken i vårt land endast kan uppehållas genom konstlade medel.

I Norge har man säkerligen äfvenledes några emot våra svarande minnen af den med en vestlig bris från Britannia kommande, öfver vår halfö strykande skarpskyt-

terörelsen. Jag kan ej ansvara för uppgiftens säkerhet; men det påstås, att hos våra grannar bildat sig ett *stort gymnastiskt Landtmanna-parti*, som ämnar täfla och kappas med städernas föreningar. Måtte äfven vi få ett kraftfullt gymnastiskt *Landtmanna-parti* . . . . så att ej endast våra *städer* få taga hand om och egna vård åt vår vackra blomma!

Skarpskytterörelsen var för svag att, med afseende å den nu å ömse sidor om *Kölen* på dagordningen stående *Försvarsfrågan*, kunna inverka i väsentlig mån; men den synes hafva gifvit en tydlig fingervisning, att man vid dess behandlande ej bör förglömma: *ungdomens gymnastiskt-militära uppfostran.*

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Med anledning af *Gymnastiska Centralinstitutets* vigt för den gymnastiska undervisningen i riket är det måhända skäl uti att jag nu anför en liten historik, upptagande t. ex.: några upplysningar om institutets tillkomst; när och huruledes dess närvarande form bildades; dito dito med afseende å huruledes den svenska gymnastikens hufvuddelar och den nyare svenska fäktkonsten bildat sig; institutets tillgångar vid några olika tidpunkter, m. fl. antiqvariska uppgifter, hvilka säkerligen intressera . . . . åtminstone en och annan *gymnastisk Bautastenius.*

Institutets tillkomst.

Det grundlades genom en Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse af den 5 Maj 1813.

För ordnandet af undervisningen vid detsamma ingafs den 14 Mars 1814 af den s. k. *Uppfostrings-Komitéen* ett förslag till reglemente i 16 punkter, hvilket anses vara uppsatt af dåvarande »fäktmästaren» P. Ling.

Af detta förslag till reglemente finner man, bland annat:

att reglementsförfattaren med en förtjenstfull opartiskhet uppfattar gymnastikens användande på den *civila* och på den *militära* linien samt i båda dessa afseenden företrädesvis fäster sig vid *ungdomens* öfvande. Elementarläroverken, Krigsakademien och Skeppsgosseskolan i Carlskrona synas hufvudsakligen hafva tagit hans uppmärksamhet i anspråk. Ett ordnadt folkskolesystem fans ej då;

att han, vid beskrifvandet af *föreståndarens* egenskaper, särskildt nämner färdighet i »fäktning med sabel och värja, voltigering på lefvande häst samt simning». Temligen aktiva egenskaper;

att han bestämdt förordar offentliga, annonserade och med en viss högtidlighet anordnade *proföfningar för skolungdomen,* vid hvilka Kongl. Maj:ts tjenstgörande General-Adjutant i Stockholm, Presidenten i Kongl. Krigs-Collegium och Föredraganden för Allmänna Uppfostringsvården skulle vara närvarande. Vi veta nu af åtskilliga gymnastiska skriftställares arbeten, att s. k. *uppvisningar* äro onödiga, t. o. m. skadliga och böra afskaffas, äfven om lärarne bemödat sig om att undvika öfverdrifter. Denna uppfattning hade emellertid reglementsförfattaren ej. Han erinrar i detta afseende om en gammal *grek*, som råkat att uppstå i den nya tiden samt går och pysslar för att ordna för dess ungdom ungefärligen så, som seden var i gamla *Hellas* . . . . der, om General-Adjutant, President i Kongl. Krigs-Collegium och Föredraganden för Uppfostringsvården varit att tillgå, de säkerligen infunnit sig vid, möjligen deltagit i de Olympiska spelen? Den gamle gre-

ken, gengångaren från Hellas, begick ett stort fel: han märkte ej att *tiden, konsten och menniskan* gjort jettesteg framåt; att det, som under en tidsperiod var en nödvändig och lämplig *väckelse,* är nu mera *öfverflödigt,* kan nära på betraktas som en *chikan*, samt

att reglementsförfattaren anser *inspektioner* nödvändiga.

Med anledning af detta förslag till reglemente utfärdades Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till *Uppfostrings-Komitéen,* af den 25 Maj 1814, i hvilken det föreslagna godkändes och stadfästades, med ett par obetydliga förändringar.

När och huruledes hafva den svenska gymnastikens hufvuddelar och den nyare svenska fäktkonsten uppkommit?

Friskgymnastiken.

Jag har redan nämnt, att *friskgymnastikens* tillämpning i *skolan* kan anses hafva börjat 1805 i Skåne.

Den utvecklade sig allt mer och mer efter *Centralinstitutets* tillkomst, så väl med afseende å äldre personer som ungdom.

Tillämpningen med direkt afseende å *militärståndet* började med *Centralinstitutets* stiftelse och vid detsamma. Lings ifriga önskan att hastigt kunna införa *friskgymnastiken* så väl vid läroverken som hären, i förening med omöjligheten att i senare afseende kunna få medel till *redskap,* ledde honom troligen till att försöka göra sig oberoende af densamma, och sålunda uppkom den s. k. *fristående gymnastiken,* hvilken i början benämndes dels *militär-* och dels *liniegymnastik?*

Den *form,* i hvilken *friskgymnastiken* nu rör sig här i landet, bör, enligt min enskilda uppfattning, betraktas som bildad af ett större antal lärare, hvilkas periodvis gjorda iakttagelser och lyckade försök på ett särdeles förtjenstfullt sätt samlats och ordnats till ett helt af en person, som redan under »fäktmästaren» P. Lings lefnad trampade ut sina barnskor vid institutet och helt nyligen upphört att egna detsamma en *praktisk* verksamhet.

Friskgymnastiken benämnes nu: »*pedagogisk gymnastik*». Jag hemställer till de af mina ärade åhörarinnor och åhörare, som äro mera bevandrade i de gamla språken än jag, om ej namnet rätteligen bör uttalas och skrifvas så: *pädagojgsk?*

Sjukgymnastiken.

Den uppgifves hafva från början påtänkts af Ling då han, under bemödandet att genom rörelse afhjelpa en år 1805 ådragen lamhet i ena armen, ledde sig till gymnastikens användande som botemedel i allmänhet; men riktigare är måhända att anse det *sjukgymnastiken* uppkommit ur *friskgymnastiken,* d. v. s. att Ling och hans första medhjelpare iakttogo under utarbetandet af den senare, att hon ej allenast verkade i allmänhet välgörande på organismen, utan äfven kunde ledas till botande af missbildningar, lokala lidanden och sjukdomar, och då konsten användes med denna hufvudriktning benämnde de henne: *sjukgymnastik.* En ekonomisk omständighet bidrog troligen sedan till sjukgymnastikens utveckling: menniskan betalar nemligen hellre och mera till försök att lindra eller afhjelpa ett redan befintligt lidande, som ständigt påminner och plågar henne, än för sådana som afse att förekomma. Derför lämpade sig *sjukgymnastiken* bäst af

alla konstens hufvuddelar i och för medels anskaffande till hela verkets drifvande, hvilket var af stor vigt under en tid, då alla löner voro orimligt små samt medel saknades till de oundgängligaste utgifters bestridande.

Först under ett samarbete af Ling och Branting samt derefter under ett mera eller mindre sjelfständigt, utfördt af många olika personer, utarbetades konsten till dess närvarande ståndpunkt.

Fäktkonsten.

Denna konst hade i Sverige intagit en hög ståndpunkt långt före Lings uppträdande, troligen till stor del orsakadt af att riket ofta nog var inveckladt i krig. Uppdrefs förr genom tvenne i hög grad utmärkte lärare, med namnet Porath. Ling utbildade sig i denna konst hufvudsakligen i Köpenhamn och i Lund.

Då jag räknar mig till heder att vara elev af Ling, önskar jag nämna om min forne lärare: han var en i högsta måtto skicklig och fin värjfäktare samt, enligt min uppfattning, den skickligaste instruktör i denna konst jag sett, särdeles då det var fråga om att, med obegränsad tillgång på tid, bilda ett mindre antal utmärkte fäktare. De förhållanden, under hvilkas inflytelse han arbetade, hade ej ledt honom till att böja och lämpa konsten efter förhållandena: *få instruktörer, många elever samt kort öfningstid.*

Det jag hos min forne lärare högre uppskattade än hans skicklighet, var: hans *opartiskhet*, så väl med afseende å personer som konstens hufvuddelar.

Beträffande *personer* kunde det ej falla honom in att tänka på, om en elev var militär eller civil, eller tillhörde ett högre eller lägre af samhällets lager. Han fästade

sig endast vid en persons *beskaffenhet* samt håg för den sak, som han sjelf tagit till lifsuppgift.

Beträffande konstens trenne, i *praktiken* hufvudsakligaste delar, kunde det likaledes ej falla honom in att vilja förpassa någondera af dem till kön. Hans uppfattning af dem föreföll mig vara:

att friskgymnastiken står främst som *kroppsutvecklande* medel och har den stora förtjenst, att utan öfverdrifven kostnad kunna användas i stor skala, på massor;

att fäktkonsten, väl skött och under *förhållanden* då den kan verka för sitt egentliga ändamål, står främst som utvecklingsmedel för några själsegenskaper: *fintlighet, snartänkthet,* m. fl., samt att meddela *enkla begrepp om strid;* men att konsten, *illa skött,* verkar omvändt och kan *brudla bort* nämnde enkla begrepp, som blifva dyrbarare i mån som de äro allmänna. Konstens rörelser äro väl ensidiga och våldsamma. Konsten har det stora fel, att vara för kostsam om den skall drifvas på ett emot dess ändamål svarande sätt, och ej endast till *fäkthandgrepp,* samt

att sjukgymnastiken står främst i det vackra kallet, att kunna räcka den kroppsligt lidande menskligheten en hjelpsam hand.

En sådan *opartiskhet,* som den min forne lärare visade i nämnde tvenne afseenden, är särdeles sällsynt.

Æstetisk gymnastik.

Dess egentliga mening förefaller mig vara: att genom yttre rörelser åskåliggöra inre, att kroppen gör tjenst *som en spegel åt själen?*

Då kroppens tjenstgöring i detta afseende tages i strängt anspråk öfver hela den kända verlden, är denna gymnastik-form visserligen ej förtjent af den antydan om

opraktiskhet, som mina nyss fälda ord kunna innebära. Jag menade egentligen: att konsten, å dragande kall och embetets vägnar, nu och beklagligen föga praktiseras vid gymnastikerna.

Jag såg Ling framställa samt så väl man af *honom* rimligtvis kunde begära: *nyckfullhet, butterhet, besvarad kärlek, försmådd dito, allmänt känsloras, att smälta i tårar* m. m.; men, mina ärade åhörarinnor, jag, som då var en yngling, tänkte för mig: »nog hafva vi här i landet personer, som kunna framställa allt det der naturligare och mera gripande, och inför hvilka gymnasiarken P. Ling skulle vara generad att uppträda». Jag var då 17 år gammal och oerfaren . . . då jag nu, gammal och erfaren som Methusalem var, går och stultar på grafvens rand, hvarje ögonblick beredd att falla i djupet, tänker jag emellanåt så: »*ynglingen hade nog rätt!*»

Organisation och medeltillgång under tvenne perioder.

Enligt 1:a punkten i nämnde reglemente af 1814 skulle institutets ändamål vara: »Att dana skickliga Lärare till Gymnastikens utbredande i landet så väl för Medborgare i allmänhet som för Krigsståndet.»

Öfriga punkter äro af speciel natur. Det skulle leda till för stor vidlyftighet att meddela utdrag ur dem.

Enligt Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse af den 25 Maj 1814 bestämdes, att Ling skulle erhålla »ett årligt arfvode af 500 R:dr b:co jemte 100 R:dr till hyra för rum att anställa öfningarne äfvensom 400 R:dr i ett för alt till upköp af den behöfliga attiraillen.» Särskildt anslogs till »högst nödige reparationer i rum i *Styckgjutaregården*, dem Ling, enligt särskild öfverenskommelse, fått sig uplåtne

för de Gymnastiska öfningarnes anställande, en summa af 124 R:dr 16 skillingar.»

Under dessa blygsamma ekonomiska förhållanden uppträdde »fäktmästaren» P. Ling med sitt institut, på samma tomtplats det nu innehar: »*Styckgjutaregården*»

Ling hade sjelf föreslagit sitt arfvode. Enligt en lefnadsteckning öfver Ling, författad af en slägting, hade han personligen samma lön till sin död. Allt, som kunde erhållas, användes dels till uppehållande af hans skapelse, institutet, dels utdelades emellan lärarne. Slutligen inträffade det ovanliga förhållandet, att föreståndaren hade betydligt mindre inkomst än hans närmaste man.

Under en mycket lång period låg det någonting *patriarkaliskt* öfver institutet .... och *patriarken* upphemtade ur sin guldgrufva, *sjukgymnastiken,* det hufvudsakligaste som erfordrades till hela rörelsens drifvande. Något förtjenades äfvenledes på skolor samt på fäktlektioner för den stora allmänheten, onsdagar och lördagar, då alla lärare meddelade undervisning; men *patriarken,* som saknade ekonomisk *attraktion,* hvars fantasi sväfvade i poesiens och gymnastikens rymder, fördelade och fördelade hvad som kom in .... och gick slutligen ur tiden lika naken, som han var vid inträdet i densamma.

Efter Lings död uppkom en lång period, under hvilken *sjukgymnastiken* sköttes utmärkt väl; men andan och lifvet i gymnastikens öfriga hufvuddelar syntes sakna och söka efter deras forne *spiritus rector.* Under denna period visade sig Statsmagterna ganska liberala emot institutet, hvars anslag ofta ökades.

Med anledning af enskild motion vid 1856—58 årens riksdag, ingingo *Rikets Ständer* vid samma riksdag till

Kongl. Maj:t med en underdånig skrifvelse, i hvilken hufvudsakligen begärdes:

att en sådan förändring af gällande *Skol-stadga* måtte vidtagas, att ändamålet med en utvidgad gymnastisk undervisning och öfning kunde vinnas;

att tillsynen öfver *Gymnastiska Centralinstitutet* må ofördröjligen uppdragas åt en Direktion, bestående af pedagoger, militärer och läkare;

att för *Gymnastiska Centralinstitutet* måtte utfärdas ett nådigt reglemente, samt

att gymnastik-inrättningarne vid rikets *elementar-läroverk* måtte underkastas offentlig kontroll.

Som följder af denna skrifvelse må anmärkas:

a) en omarbetning och förändring af då gällande skolstadgas bestämmelser om gymnastikundervisningen;

b) den 17 Juli 1858 förordnades af *Kongl. Maj:t* en *Komité*, »för utarbetande af förslag till Reglemente för *Gymnastiska Centralinstitutet* samt till ordnande af den gymnastiska undervisningen i Riket, enligt de grunder, Rikets sednast församlade Ständer uti skrifvelse den 20 nästlidne Februari underdånigst antydt». Denna *Komité* afgaf sitt betänkande och förslag den 14 Oktober 1859. *Kongl. Maj:t* förordnade att den skulle å nyo sammanträda och inkomma med nytt förslag, hvilket utfördes den 18 November 1862;

c) vid 1862—63 årens riksdag aflemnades till *Rikets Ständer Kongl. Maj:ts* nådiga proposition, äskande: för *ny- och ombyggnader* å institutets nu innehafvande tomt 167,178 R:dr 84 öre samt *årligt anslag* 31,400 R:dr R:mt. Det förra beviljades oförändradt, det senare nedsattes till 29,400 R:dr R:mt.;

d) den 8 Januari 1864 förordnades *Direktion* öfver Gymnastiska Centralinstitutet samt utfärdades Kongl. Maj:ts nådiga *Stadga* för detsamma, enligt hvilken undervisningen fördelades i trenne hufvudgrupper: den *Pedagogiska, den Militära* och den *Medicinska.* Stadgan, innehållande 55 §§, är för vidlyftig att här införa, ens i utdrag;

e) den 4 Mars 1864 utfärdades *Kongl. Maj:ts* nådiga skrifvelse angående 1864 års stat. Den är ännu temligen oförändrad, utom att ett s. k. *dyrtidstillägg* först tillkom samt sedan ett lönetillägg för *tjensteår.*

1864 års stat.

a) Aflöning.

Öfverläraren å Pedagogiska Afdelningen, lön...	R:dr	4,000
D:o å Militära D:o , » ...	»	4,000
D:o å Medicinska D:o , » ...	»	3,000
Arfvode åt den af Öfverlärarne, som innehar Föreståndarebefattningen	»	400
En lärare, den äldste, lön........	»	2,200
En d:o , lön	»	2,000
En d:o , den yngste, lön	»	1,800
En lärarinna, lön	»	1,000
En d:o , »	»	800
Extra lärare och lärarinnor till det antal Direktionen bestämmer, tillhopa	»	3,000
Sekreteraren och Räkenskapsföraren hos Direktionen, arfvode	»	750
Vaktmästaren, lön	»	550
Portvakten, lön	»	350
Transport	R:dr	23,850

Transport R:dr 23,850

b) Öfriga omkostnader.

Underhåll och remontering af en häst för voltigeöfningarne	R:dr	500
Ved och lyshållning med gas	»	2,000
Underhåll af materialier och samlingarne samt diverse utgifter	»	1,050
	Summa R:dr	27,400.

Anmärkning.

Öfverlärarne skulle erhålla boställsrum i den nya lokalen och den, som förestod Medicinska afdelningen, lönefyllnad till likhet med de tvenne öfriges lön, af medel från sjukgymnastiken.

f) institutet ombyggdes på den gamla tomten. *Komitén* hade ej något uppdrag med afseende å planen för ombyggnaden och *Direktionen* ej något beträffande hvarken planen eller utförandet. *Öfverintendentsembetet* och *t. f. föreståndaren* ledde allt detta.

Det är ju naturligt att, vid omorganisering af ett institut och ombyggande af dess lokal, åtskilliga förslagsmakare skola passa på tillfället och framkomma med deras mera eller mindre välbetänkta förslag. Bland ett större antal sådana önskar jag nämna,

rörande kurser:

att det skulle anordnas en *instruktörs-kurs,* räckande i 6 à 7 månader samt hufvudsakligen afsedd att bilda *instruktörer* åt armén samt en del af läroverken och folkskolorna. Eleverna skulle utgöras dels af kommenderade officerare och underofficerare, dels lärare från nämnde

undervisningsanstalter, som sökt och kunnat emottagas. *Teoretiska studier* skulle utföras med ledning af för ändamålet särskildt författade läroböcker samt mycken tid egnas åt *praktisk öfning,* särdeles i konsten att instruera och rätta fel;

att det skulle anordnas en *lärare-kurs,* upptagande ungefärligen dubbelt så lång tid, och hvars genomgående skulle berättiga till företräde vid sökande af *lärarebefattning. Teoretiska studier* skulle utföras med ledning af för ändamålet särskildt författade böcker samt mycken tid egnas åt den *praktiska öfningen* i att instruera och rätta fel, samt

att vid institutet skulle finnas ett *lärare-kollegium,* som, bland annat, egde skyldighet att utarbeta läroböcker, afgifva utlåtande angående föreslagna sådana, m. m.;

beträffande institutets ombyggnad:

att Direktionen måtte föreslå öfningslokalers samt boställslägenheters antal och storlek, med ledning af förslag, upprättadt af t. f. föreståndaren och lärare-kollegium;

att, då institutet skall arbeta på *trenne afdelningar,* hvarje af dessa måtte erhålla en egen, för dess verksamhet anordnad lokal;

att en af dessa lokaler bör vara stor, som ett *exercishus,* med långa *läktare,* afsedda dels för aflösande skolungdom, dels för åskådare;

att under byggnadstiden verksamheten vid institutet antingen skulle inställas, eller utföras i hyrd lokal, så att en grundlig ombyggnad lättare kunde utföras, samt

att, sedan lokalers antal och storlek bestämts, planens uppgörande skulle underkastas *täflan,* framkallad genom pris.

Så väl dessa förslag, som ett större antal andra, uppgjorda af olika personer samt mera eller mindre erinrande om den gymnastiska intelligensens outtömliga rikedom på *hugskott* . . . förklingade ekolöst i rymden.

Om någon af mina ärade åhörarinnor och åhörare önskar erhålla en närmare kännedom om *Gymnastiska Centralinstitutets* flydda öden, hänvisar jag till en af mig författad, af en vän år 1865 utgifven skrift, benämnd: *Öre-skrifter i Gymnastiska ämnen, för Gymnastikföreningar, 1:a Afdelningen, Häft. I.* Skriften behandlar institutet samt universitetens och elementarläroverkens gymnastikinrättningar. Om den kunskapssökande är en *Tabellarius,* bör han ej förglömma att begära till skriften hörande, särskildt häftade *Tabeller* rörande elementarläroverken. De äro utomordentligt intressanta: kolumn vid kolumn, hvarje fullspäckad med siffror, eller uttrycksfulla ord. Uppgifterna samlades af en af mina bekanta der nere i Stockholm genom att han begagnade ett sällan förekommande, lämpligt tillfälle; de ordnades sedan till ett skönt helt af en i kolumnernas labyrintiska irrgångar, med sin ariadnetråd och sitt fjerrglas lugnt och säkert vandrande utmärkt statistiker. Vid den tiden saknade den gymnastiska rörelsen allt i statistisk väg. Nu anordnas likartade, ännu intressantare *Tabeller,* årligen af Gymnastiska Centralinstitutets Direktion.

Samtidigt författades en likaledes ganska intressant statistisk skrift, nemligen en beskrifning öfver dåvarande *militära Gymnastikinrättningar,* Carlbergs, Artilleriets, Kongl. Flottans, m. fl. Skriften trycktes ej, egentligen derför, att hängifvenheten för den gymnastiska literaturen hade då ej ännu uppnått dess nuvarande höga värmegrad.

Det förefaller mig, att denna del af mitt föredrag bör afslutas med några biografiska uppgifter rörande framlidne stiftaren af Gymnastiska Centralinstitutet i Stockholm.

Pehr Henrik Ling föddes den 15 November 1776, den yngsta af sex syskon, i Småland, å Ljunga sockens prestgård.

Fadren var Kyrkoherden Anders Ling, som dog då sonen var två år gammal. Modren gifte om sig med den nye kyrkoherden, som väl behandlade den unge Pehr; men ville att han skulle blifva prest, emot hvilket den blifvande »fäktmästaren» ifrigt protesterade. Hans moder dog tidigt. Den härigenom uppkomna ödslighet i hemmet, i förening med den ödsliga ljunghedsnatur som omgaf detsamma, anses hafva redan hos den unge gossen alstrat en viss slutenhet och benägenhet för att fundera och fantisera.

Insattes under några år vid läroverk i Wexiö. Redan som gymnasist var han utmärkt genom rika själsgåfvor, fast vilja och benägenhet för att spekulera, röra sig på nya vägar. Lynnet var häftigt; sinnelaget en förening af oro och retlighet med ömsinthet och benägenhet för att tåligt försaka.

Studietiden afbröts derigenom, att han blef relegerad för deltagande i några öfverdådiga pojkstreck samt för att han ej ville yppa de egentliga tillställarne.

Sedan började en period af hårda pröfningar. Lemnade Wexiö till fots, undvek fädernehemmet, besökte endast en fattig broder, som gaf honom en silfversked till reskassa. Dennes anbud att få stanna i hans hem besvarades med orden: »en fläck är fästad vid mitt namn; men jag skall aftvå den» . . . hvarpå han vandrade.

Vandringen fortsattes i många år, vanligen till fots

och alltid i troget sällskap med den bittraste nöd och försakelse. Besökte Lund, Upsala, Stockholm, Berlin, Köpenhamn, Frankrike, England, m. fl. städer och länder. Uppehöll sig dels genom att tjenstgöra som uppassare och tolk, dels genom att gifva lektioner i språk. Talade ogerna om hvad som tilldragit sig under denna period.

Tog studentexamen i Lund 1793 och blef samma år inskrifven vid Upsala universitet, der han tog en teologisk examen 1797 .... d. v. s. gjorde en liten böjning emot styffaderns älsklings-idé.

1801, under vistelse i Köpenhamn, inskrefs han i n:o 81 vid ett kompani af den allmänna beväpning, som sedan utförde drabbningen på stadens redd den 2 April samma år.

Deltog sedan ifrigt i de för Köpenhamns ungdom anordnade gymnastiska öfningar, hvilka leddes af fäktmästaren Nachtigall.

1805 uppträdde han i Lund, som kämpe och bard. Efterträdde der som akademifäktmästare Porath, som vid denna tid dog, 80 år gammal.

1813 flyttade han till Stockholm. Blef först lärare vid Krigsakademien å Carlberg samt fick derefter i uppdrag att organisera ett gymnastiskt institut i Stockholm.

Sedan Gymnastiska Centralinstitutet organiserats, skötte han det som *föreståndare* till sin död, den 3 Maj 1839. Han hvilar under en *bautasten,* upprest på en kulle å hans älsklingsställe, Annelund, nära Stockholm.

Nu några ord om Lings personlighet.

Det påstås, att det säkraste sättet att få veta hurudan en person *verkligen är,* består uti att efterforska dess hufvuddrag i ungdomsåren, innan dessa drag fått lära sig

konsten af fördöljning och förvridning på verldens stora maskerad.

Den *unge herr Pehr* beskrifves som utgörande en egendomlig sammansättning af vekhet och trots. Att han blef betydligt knuffad genom relegeringen samt ruminerade öfver att någoting sådant kunde blifva följden af ett pojkstreck och att han ej ville angifva de egentliga arrangörerna, det var ej besynnerligt, särdeles när man tänker på det sätt han, som fullvuxen och lärare, använde med ungdomen.

Då den *unge herr Pehr* af naturen hade fått anlag för *stridskonsten,* var det ju klart att han, från nämnde utgångspunkt, eller s. k. gardställning, skulle vilja göra ett anfall på de personer som bragt honom i trångmål. Om han egt en *låg natur,* hade en benägenhet att skada dem uppstått; men nu väcktes ett begär att öfvermanna dem på sådant sätt, att han skulle visa sig vara bättre karl än de, kunna utföra stordåd, till hvilka de der kurrarne voro »*för korta i rocken*» . . . . och då naturen dessutom gifvit honom anlag för *skaldekonsten,* rik fantasi, uppträdde emellanåt vid horisonten purpurfärgade luftslott för den vandrande utfattiga, ofta hungrande pojken.

Fantasispelet synes ej hafva fått en gifven och tydlig *form,* med deraf följande *riktning* för vandraren, förr än då han, vid något mognare ålder påverkades af tidens stora händelser och Nachtigalls verksamhet. Då mognade planen: *att som gymnast och skald inverka stärkande och föryngrande på samtid och framtid.*

Hos den *gamle herr Pehr* märktes *vekheten* på hans benägenhet för att distribuera emellan och afkläda sig för sina medhjelpare . . . . och *trotset,* genom att alltid ställa

sig »en gard» samt utföra åtskilliga anfallsrörelser emot alla dessa läkare, pedagoger, militärer m. fl., som ville störa hans gång i den riktning som, grundad genom *relegeringen* och riktad genom *händelsernas inverkan,* slutade då patriarken gick ur lifvet och den gymnastiska arken .... lika naken och tomhändt som han gjort sitt inträde i lifvet.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Jag har nyss lemnat några faktiska uppgifter rörande Gymnastiska Centralinstitutet i Stockholm, de vid detsamma bildade metoder samt den person, som grundlade alltsammans; men bemödade mig om att undvika allt, som kan anses tillhöra institutets och metodernas *inre väsende.*

I föregående föredrag är nämndt, att jag gerna meddelar s. k. *fakta;* men att, då det är fråga om något, som rör gymnastikens eller krigskonstens *inre väsende*, känner jag mig orolig och beklämd, ungefärligen som händelsen möjligen är med en och annan sjökapten, hvilken under tjocka samt oupphörligt lodande, ringande och blåsande i mistluren måste försöka leta sig fram emellan ett okändt farvattens klippor och skär .... ständigt befarande att stöta på eller att blifva skamfilad, kanske gå till botten, genom *kollision* med någon annan seglare.

Jag har äfven nämnt att denna oro ledt mig till att rörande detta *inre väsende* helst meddela andras åsigter, vanligen hemtade ur en ymnig utländsk källa, alla dessa italienska gymnastiska skrifter, hvilka jag, för omkring 20 år sedan, lyckades tillhandla mig bland åtskilligt vrakgods vid en strandningsauktion i Hammerfest.

Jag önskar nu, beträffande gymnastiska instituter, metoder och konstnärer, betraktade i *samband med framtids-*

frågors lösning, anföra följande, öfversatt från ett arbete af en å vår verldsdels sydligaste halfö arbetande gymnastisk konstnär, signor Julius Castiglione:

. . . . »Den i högsta måtto utmärkte man, som stiftade vårt *Collegio della ginnastica* och hvilket, med anledning af visad vaksamhet emot alla dessa, den vetenskapliga gymnastiken hotande barbarer, af oss, Italias fäktmästare, benämnes: *Capitolium gymnasticum* . . . . han är för längesedan död, men hans namn kommer länge att lefva, och just derför är af vigt att det ej missbrukas, ej användes som en *kupa,* under hvilken en '*wunderbar*' uppfattning uppdrages rörande hans verk. Till denna uppfattning, som så målande kan uttryckas genom nämnda ord af våra älskliga grannar å andra sidan Alperna, synes mig böra räknas: att hvad som, *i en praktisk konst och under en gifven tid,* organiserats och utarbetats på ett utmärkt sätt med afseende å *då* gifna förhållanden, ej behöfver lämpas och böjas efter en annan tids förändrade förhållanden. Man kan vara fullt förvissad om, att vår gymnastiks fader, som var en *verklig konstnär,* ej hyste denna så '*wunderbara*' uppfattning!»

»Nu hör man här från *Esculapii söners djupa led* en mängd röster, som yrka: 'Vårt *Capitolium* måste meddela mera *teori* och större färdighet i *praktisk behandling* åt denna ständigt sig ökande svärm sjukgymnaster, hvilken eljest, i likhet med åtskilliga svärmar i pharaonernas land, kan blifva farlig nog.' Vårt aktade *Capitolium* har lemnat ett svar, som bör fullt erkännas: utfäst sig att meddela en betydligt ökad, så teoretisk som praktisk undervisning. Vi böra betänka huru åtskilliga förhållanden förändrats. Då vårt *Capitolium* stiftades, erinrande om en helig helsokälla, uppsprungen i oasen, erinrade våra apotek om doktor

Dulcamaras *res-apotek,* d. v. s. att de förra som det senare kunde erbjuda piller, droguer och mixturer för alla tänkbara lidanden, och recepters värde bedömdes efter deras längd. En kurmetod, afsedd att hufvudsakligen använda *lifskraften som läkare* och utan reqvisitioner från apoteket, skulle under denna period naturligtvis ej kunna påräkna stora sympatier . . . särdeles hos apotekare. Allt är ju nu förändradt: läkaren skrifver ett helt kort recept, hänvisar gerna till sjukgymnaster som ega *läkarebildning* . . . . och apotekaren har vänt sig vid att tålmodigt draga sitt kors!»

»Från *de pedagogers djupa led* hör man nu visserligen en mängd röster, af hvilka åtskilliga yrka på stora förändringar i vår älskade halfös undervisningsverk, andra på att ett segt motstånd bör sättas emot dessa omstörtningsplaner; men sällan märker man något som är riktadt till vårt *Capitolium.* Alla dessa röster äro emellertid *nu mera* ense i en sak: kroppsöfningars värde för den uppväxande ungdomen . . . . och deraf måste i framtiden uppkomma ett behof af förstärkta *gymnastkrafter* för undervisningsverket.»

»Från *härens djupa led* har man emellanåt hört åtskilliga röster, hvilka mera eller mindre starkt och pockande yttrat: '*Capitolium* måste lemna större antal instruktörer, hafva kortare kurser samt lägga mera an på *praktik och instruktionsfärdighet* och mindre på *teori.*' Från *Capitolium* har ekot hitintills endast svarat: '*Teori . . . teori . . . . teori!*' Särdeles de militärer, som hafva en fast tro till åtskilliga militära förslags snara förverkligande, yrka ifrigt på förändringar som afse: ett stort antal instruktörer, med förmåga att väl och hastigt utbilda rekryter.»

»Det förefaller mig, att vårt vördnadsvärda *Capi-*

tolium bör betraktas som en *gymnastisk pendel*, hvars slag redan länge och på ett utmärkt sätt reglerat vår gymnastiska rörelse . . . . och för att den alltid skall kunna bibehålla sitt nuvarande stora anseende, så inom som utom vår halfö, böra vi hoppas att periodvis de förändringar vidtagas, som förändrade förhållanden fordra.»

»En hvar af våra urmakare känner, att om man önskar konstruera en pendel, som svarar emot en gifven tid och i öfrigt eger lämpliga egenskaper, bör man i den allmänna formeln, eller eqvationen för pendeln, insätta lämpliga värden på dess variabla qvantiteter. Måtte man, vid framtida förändringar af vår gymnastiska pendel, ej endast tänka på den tid t, då pendeln konstruerades eller ej endast på den tid t', som man då lefver uti, utan äfven något snegla på den tid t'', som snart tillstundar . . . . och måtte vår sålunda periodvis och efter tidsförhållandenas kraf ändrade pendel sedan få i lugn utföra sina slag samt derigenom fördelaktigt och reglerande inverka, ej endast hos oss, utan äfven i långt aflägsna länder!»

»Nu några ord om ordet och begreppet: *metod*.»

»Vår gymnastiks fader var visserligen en utmärkt *metod-makare;* men man må ej tro att, då verket skulle gå, han lät formerna få öfverväldiga andan. Han hade en utomordentlig förmåga att kunna sätta *'lif i spelet'*, så väl med afseende å gymnastik som fäktkonst, samt hade och använde ett för ändamålet särdeles lämpligt och lifvande kommando. Det låg i denne mans hela uppträdande någonting *lifskraftigt,* och då ungdomen såg honom, mager och med klassiska drag, vid hög ålder och för podager utrustad i stora ytterstöflar, dock kunna blixtsnabbt röra

sig i fäktkonsten, tyckte den sig med glädje se: *den romerska hjeltekraften . . . . i Mäster-Katts stöflar.*»

»Resultatet af hans arbete som gymnastisk konstnär blef, att en mängd hängifna och entusiastiska elever uppstodo, hvilka, trots alla sig uppstaplande hinder, fortsatte hans arbete, så väl å vår älskade halfö som i många främmande länder.»

»Någon tid efter hans frånfälle bildade sig en gymnastisk allmänmening för öfningars ledande efter *hans metod,* hvilken ledde till någonting som jag önskar benämna: *den mekaniska perioden.*»

»Vid periodens början ville man i *gymnastik* ersätta kommando med hviskning och tecken samt i *fäktkonsten* inöfva ett stort antal fäkthandgrepp, följande efter hvarandra i en gifven ordning och öfvade dels med och dels utan räkning. I båda konsterna lyckades man framställa mycket, som påfallande erinrade om en väl konstruerad och smord maskins lugna, tysta och regelbundna verksamhet.»

»Någon tid derefter uppfans skolgymnastik af ett nytt slag. Skolornas ungdom, som ditintills användt några minuters uppehåll emellan lektionerna till att fritt röra sig på skolgården, skulle använda denna tid till gymnastik. Läraren aflemnade befälet till en af eleverna, som gymnastiskt behandlade sina på bänkar och skolstolar qvarsittande kamrater, genom att låta dem utföra åtskilliga böjningar, vridningar, m. m.»

»Slutligen kulminerade sträfvandet i den mekaniska riktningen genom förslaget att till skolgymnastik använda uppfinningen af *mekaniska gymnastikapparater.* Det synes troligt, att dessa särdeles sinrikt konstruerade apparater

kunna påräkna en stor användning inom *sjukgymnastiken*, särdeles i förening med den manuela; men säkert är, att vår gymnastiks fader hade blifvit i hög grad förvånad, om han fått höra någon på rent allvar föreslå, att skolungdomens lifskraft skulle höjas och utvecklas genom användning af dessa apparater, samt att användningen skulle få namn, heder och värdighet af att vara *hans metod*.»

»Inom vår *här* slog uppfattningen djupa rötter. Se här ett exempel bland många som skulle kunna anföras. En fransk marskalk gästade vår goda stad, och man ville vid ett af garnisonens regimenten visa honom några profbitar af våra militära och gymnastiska öfningar. Först visades åtskilligt i *exercisväg*, som tydligt bar periodens stämpel, och derefter ett stort antal *bajonettfäktningshandgrepp*, af truppen utan räkning så utmärkt väl utförda, att den ypperligaste benstampningsmaskin ej kunnat göra det bättre. Jag erinrar mig nu ej säkert om, vid detta tillfälle, en af mig många gånger beundrad *koppling af gevär*, anordnad i ett stort antal sinrikt uppfunna tempi, utfördes; men det erinrar jag mig bestämdt, att marskalken många gånger lutade sig framåt, slog sig på knäna samt såg helt förvånad och förbluffad ut. Det föreföll mig ej besynnerligt, ty han kom direkte från ett ganska lifligt krig på Krim, der brist på tid troligen ej medgaf att uttänka och utföra så fullständiga militäröfningar. Jag tänkte emellertid för mig sjelf: stor skada att marskalken ej kan få se en skolas ynglingar och gossar sitta och utveckla sin lifskraft i *gymnastiska apparater*, se, huruledes vi ämna bilda ämnena till detta förstärkta försvarsverk, som vi så ifrigt arbeta för; ty derigenom hade han bestämdt fått en klar föreställning om vår nuvarande

gymnastiskt-militära uppfattning samt fått en ledning för .... hvad man af den rimligtvis kan vänta och begära!»

»Jag känner ej orsaken; men ett faktum är, att vid tiden för periodens kulminering började allmänhetens blickar allt stadigare riktas på *Britannias öfningar och lekar i det fria.*»

»Under vår mekaniska period utarbetades i *formelt* afseende särdeles mycket och på ett utmärkt sätt, hvilket var en stor förtjenst hos de personer, som egnade en ospard omsorg åt det arf, vår gymnastiks fader lemnat. En mycket stor del af detta arbete utfördes med en feberaktig ifver, en som nära på erinrade om en sons bemödande att fullständiga faderns arbete.»

»Det, jag genom det förestående egentligen önskat komma till, är frågan: utgör det *formela* allt af en utmärkt konstnärs s. k. *metod,* d. v. s. sätt att verka i och genom konsten? Utgöra *karakteren, andan och tillämpningsförmågan* ej någon del af densamma?»

»Krigshistorien lär oss, att åtskillige utmärkte män utfört storverk i militärväg, dels genom att väl använda *former*, understundom ej förr begagnade i den tid de lefde, dels genom att ingjuta en sådan karakter och anda i *utförarne,* att dessa i kritiska ögonblick, likt lemlarne, helt lugnt gingo en säker undergång till mötes. Konsternas och industriens historia visar oss äfven, att verkliga mästare förstått att i sitt arbete lägga en *karakter och anda,* som framkallat motsvarande egenskaper hos eleverna.»

»Vi finna ofta nog, att åtskillige utmärkte och aktade män, utrustade med cirkelbestick, med glasögon och pennor, omsorgsfullt uppmäta, upprita och nedskrifva hädangångne konstnärers »*metod*» och derefter med förnöjd min

skrifva öfver det mödosamt framstälda: *N. N:s 'metod'*, och under: *N. N. 'fecit'* — men är det säkert att *allt* afbildades, eller kan afbildas, exempelvis det som blef en följd af konstuppfattningens förmåga att i det *speciela* böja och lämpa efter konstens hufvudlinier?»

»Den utmärkte *befälhafvarens* förmåga att vid dessa kritiska tillfällen, då så många helt oförmodadt visat sig vara i besittning af *'det förlorade hufvudet'*, lugnt uppgöra en på förekommande förhållanden och omständigheter grundad sannolikhetsberäkning samt att sedan förmå de djupa led att som lemlar röra sig i angifven riktning .... den utmärkte *sjukgymnastens* att, efter en omsorgsfullt utförd diagnos, väl lämpa konstens hjelpmedel efter det gifna fallet.... den skicklige *friskgymnastens* att, tydligt inseende, det kroppskraft är en sak och lifskraft en helt annan, utveckla den senare hos ungdomen .... den skicklige *fäktmästarens* att, förande en hel fäktinrättning så som fäktaren för sitt vapen, säkert tillbakakasta dessa onaturliga och trassliga åsigter om vapen och strid, hvilka emellanåt besvära härar ungefärligen som hallucinationer individer .... kan verkligen det hufvudsakligen bestämmande i denna förmåga afbildas och nedskrifvas?»

»Hvad månne det var, som hufvudsakligen ledde *befälhafvaren?* Möjligen ett i den stora skalan på egendomligt sätt seende strategiskt och i den lilla lika egendomligt och hastigt uppfattande taktiskt öga, i förening med hans lynne och erfarenhet? .... Och *sjukgymnasten?* Möjligen läkare-öga och erfarenhet? .... Och *friskgymnasten?* Möjligen en konstuppfattning, orsakad af att han sjelf hade ej endast kroppskraft, utan lifskraft, med dertill hörande frihet från magsyra och annat, som förhin-

drar ett friskt och gladt humör? .... Och *fäktmästaren?* Möjligen att detta *fäktare-öga,* som leder honom i den vanliga striden, äfven gör det under den mera egendomliga, då det egentligen är fråga om att kasta kuriösa dimfigurer öfver ända?»

»Låtom oss betrakta en skicklig *fäktsals-pojke,* en som der lefver i sitt element, ungefärligen som fisken i sitt. Hans beräknings- och utförsförmåga har stor frändskap med en skicklig *markörpojkes.* Då den senare rör sig i sitt element, utför han hastigt och säkert åtskilliga sannolikhetsberäkningar, i hvilka anfalls- och återstudsningsvinklar, vallarnes afslagsförmåga, lämplig kraft m. m. ingår, hvars bestämmande genom kalkyl möjligen skulle sätta åtskilliga myror i hufvudet på, åtminstone ej så fort expedieras af våra lärdaste pedantuzzo. Ögat, erfarenheten och känslan äro det bestämmande; att armen kan utföra hvad af den fordras, kommer i andra rummet. Sammalunda är förhållandet med den förre, då han rör sig i sitt element: hans öga, lynne och kropp vill jag utmärka med 1, 2 och 3.»

»Det är obehagligt att se fäktning utförd af personer utan fäktare-öga, som erinrar om en strid emellan blinda .... och hvad dessa arma äro att beklaga, som råkat komma i en skral instruktörs händer! .... en sådan der som, erinrande om en blind, oupphörligt och sakta trefvar på *omvägar* och, dessutom, tycks hafva sin mun full med *nötter,* af hvilka hvarje är mycket svår att knäcka. För en skral instruktörs *motsats* hafva soldater och pojkar ett eget konstord. Frågar jag någon af dessa, som naturen utrustat med omdöme, hvarföre han gerna står under den eller den, svaras alltid: 'Derför att signorn har *lang* i

sej'! Frågar man någon utan omdöme . . . så bara gapar han, som en haj, naturligtvis.»

»*Blinda fäktare* och *skrala instruktörer* förekomma, beklagligen, ofta nog i vår jemmerdal!»

»Kan allt detta, som hufvudsakligen leder den skicklige konstnären, afbildas med tillhjelp af cirkelbestick, glasögon och pennor samt så säkert, att man bör begagna öfverskriften: *N. N:s 'metod'* och underskriften: *N. N. 'fecit'* . . . . eller hör det kanske ej till den metod, det sätt, som en konstnär använder då han verkar i och genom konsten?»

»Jag kan hafva fullkomligt orätt; men det förefaller mig att, i en konst *formers solodans* är och blir en dans af de döda, under hvars utförande den verklige konstnären tydligen förnimmer knotornas ihåliga rassel. En *sådan konstnär* var vår gymnastiks odödlige fader.»

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Sålunda yttrar sig den italienske fäktmästaren, signor Julius Castiglione, om ett af halföns »*Collegio della ginnastica*», samt om gymnastiska *konstnärer* och ordet *metod*. Låtom oss nu återvända till vår verldsdels nordligaste halfö.

Kroppsöfningars användande i *skolan* och i *hären* är nu anbefaldt i våra skolordningar och militärreglementen. Detta faktum bör väl inregistreras som ett exempel bland många derpå, att en liten *verldsborgare*, en framtidstanke af allmän betydelse, hos oss lyckats öfvervinna de hufvudsakligaste af alla dessa hinder, hvilka alltid och öfver allt uppstaplat sig emot dess verksamhet.

Hvaruti bestod månne det hindrande, som denne verldsborgare hade att hos oss öfvervinna? Vi böra väl antaga, hoppas och tro, att det endast utgjordes af dessa

ekonomiska svårigheter, som alltid blytungt inverkat på alla företag, hvilka ej i första hand kunnat lemna ekonomisk vinst åt utförarne.

Visserligen hörde jag för länge sedan glunkas derom, att »fäktmästaren» P. Ling svårligen kunnat reda sig, om han ej från början erhållit stöd af dåvarande kronprinsen, sedan konung *Carl XIV Johan* samt af tvenne officerare, senare blifvande rytterigeneralerne Magnus Brahe och Gustaf Löwenhjelm, äfvensom att, något längre fram i tiden, dåvarande kronprinsen, sedan konung *Oscar I,* både som generalfälttygmästare och derefter som konung, lifligt intresserade sig för anordnandet af gymnastikinrättningar vid regimentena; men jag antog alltid, att det stöd, dessa personer lemnade, endast afsåge *ekonomiskt* understöd, icke stöd med afseende å en *vanlig uppfattning* af den lille verldsborgaren . . . . hvilket säkerligen ej behöfde lemnas.

Icke är det väl antagligt, att en liten verldsborgare, med dennes enkla drag, kunnat hos oss missuppfattas, ovänligt bemötas i 19:e seklet?

Då hvar och en var i tillfälle att bemärka, att ungdomens håg för lekar och öfningar i det fria var i aftagande under det att fordringarna i läsväg voro i stigande, så låg det väl för öppen dag att en *motvigt* borde anordnas inom skolan? Icke kan man rimligtvis antaga att alla dessa hädangångne ephorer, konsistorie-ledamöter och notarier, rektorer, lektorer, m. fl., hvilka under den tiden allmänt ifrade för en *klassisk bildning,* behöfde underrättas af en konung och tvenne kavallerister derom, att ett af de märkligaste kännetecknen på de gamle grekers och romares uppfostringsmetod var, att den eftersträfvade *jemnvigt emel-*

lan själs- och kroppsutveckling? Nog insåg alla dessa, den forna skolans män, att om ej någonting förhindrande användes, skulle *öfveransträngnings-masken* tärande verka på ungdomens lifskraft ungefärligen som, i våra dagar, *phylloxeran* gjort på vinrankans.

Då B. v. Platen redan vid 1809 års riksdag genom sitt märkliga *Armerings-förslag* fästade uppmärksamheten på hufvudriktningen af de förändringar inom härarne, som voro att emotse, äfven som på vigten af att vidtaga motsvarande åtgärder, låg det väl äfven för öppen dag att kroppsöfningar borde inom hären anordnas för de väntade ungdomliga klasserna? Icke kan man rimligtvis antaga att förstnämnde konung och de tvenne kavalleristerna, då blifna generaler, måste tvärs igenom motvilliga befälsgrader räcka en vänlig hand till unga officerare, hvilka ifrigt arbetade för att få fram just det som nu är anbefaldt i alla vapens reglementen . . . . eller att konungens son, under en tidsperiod då *allmänna meningen* ifrigt yrkade på härens ombildning till periodvis garnisonerade, ungdomliga klasser, skulle behöfva följa sin faders och de tvenne kavalleristernas exempel med afseende å de unga officerare, hvilka arbetade på *modeller* för sådana gymnastikinrättningar, som den väntade ungdomliga hären påtagligen behöfde? Omöjligt! Befälsgraderna tänkte säkerligen så: Då det är fråga om att intaga en breche, bör hvarje militär noga öfverväga, huru vida intagandet är af vigt — men om den saken ligger för *öppen dag*, och utförarne sedan visa sig kloka på sådant sätt, som förstås med uttrycket: »rädd och mån om eget skinn» . . . . huruledes går det månne då med brechen?

Vi böra antaga, hoppas och tro: att en *upplyst allmän*

mening understödde de personer, som från början och allt framgent stödde den *lille verldsborgarens* först vacklande och sedan allt stadigare steg . . . samt att den lika välment understöder de personer, hvilka nu äro syselsatta med att framföra hans *stora frände,* hvilken nu med allt stadigare steg närmar sig sitt mål: *Försvarsfrågans lösning.*

Med anledning af min uppfattning af flydda dagars gymnastiska tilldragelser har under mången enslig stund för mitt *inre öga* framstält sig bilden af »fäktmästaren» P. Ling, omgifven af sitt *Unga garde* (alla desse yngre prester, skollärare m. fl. civila samt en lång rad unge officerare, som från början följde hans fana), och hvilket i det afseendet liknade ett samtidigt *Gammalt,* att det hade obenägenhet för att gifva sig . . . . alla med handen på hjertat tacksamt erkännande det den *allmänna meningens* varma deltagande, som gjort vandringen i vårt land med den lille verldborgaren så lätt och angenäm, så väl på skol- som militärvägen.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Då meningen är att använda en redan uppgifven *titel* som gemensam för åtskilliga föredrag, anser jag mig böra närmare bestämma min mening med tvenne i densamma förekommande uttryck.

Till »*Den skandinaviska ungdomen*» hör en *täck del*, hvilken jag visserligen hvarken glömt, eller kan glömma; men då det i mina föredrag blifver fråga ej endast om gymnastiska utan äfven om militära öfningar, hvilkas utlärande åt nämnde täcka del skulle kunna blifva vådligt nog för ungdomens andra, kommer jag att endast afse den senare. Det blifver endast fråga om denna ungdomliga, *manliga här,* tillhörande alla stånd, klasser och vilkor,

hvilken rör sig, arbetar, tränges och sträfvar i alla dessa mer eller mindre långa och branta trappor i och mellan olika läroverk och skolor . . . . eller inom hären . . . . eller i skog, berg och mark . . . . eller ute på sjöar och haf . . . . hela denna här som, med anledning af en utmärkt värfning, synes blifva odödlig. Då det emellertid möjligen kan hända denna här, hvad som möjligen inträffat i åtskilliga andra härar, nemligen att uppfattning och åsigter emellanåt visa benägenhet för att *variera och kursera*, önskar jag försöka verka som en *regulator* . . . . men, väl inseende min egen oförmåga beträffande allt som rör gymnastikens och det militäras *inre väsende,* kommer jag att ofta anföra andra personers åsigter.

Med uttrycket: »*gymnastisk uppfostran*», menar jag egentligen ej endast att ungdomen gymnastiserar, utan att den får en sådan härdande fysisk uppfostran, som synes vara en nödvändig *motvigt* emot de på lifskraften menligt inverkande förhållanden, hvilka beklagligen synas vilja följa civilisationen i spåren, från den ena tidsmilstenen och till den andra samt lika troget som kroppen följes af sin skugga. Med uttrycket: »*militärisk uppfostran*» menar jag egentligen ej endast att ungdomen exercerar eller stöpes i en för dagen modern militärform, utan att så väl öfningar som meddelad uppfattning afse dessa *enkla hufvudsaker,* som blifva dyrbara i mån som de blifva allmänna, och om hvilka alla utmärktare militärer haft öfverensstämmande åsigter.

Mina ärade *åhörare* behagade aflägsna sig . . . . Ursägta, ursäkta! . . . . Jag slutar om en liten stund . . . . Vi träffas der nere vid *Röset* eller vid kägelbanan.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Mina ärade .... och så värderade åhörarinnor!

Det är för eder alla ingen nyhet, att jag helt simpelt är en gymnastiskt-militärisk *kolportör,* hvilken i sin sak sträfvar som dessa aktade andliga kolportörer i deras kall, d. v. s. försöker att genom *ordet,* dels uttaladt under tak, men vanligen som nu under fri himmel, verka för det som ligger hans hjerta nära. Ack! .... om jag egde deras *känsla* och förmåga att inverka på eder!

Jag vet mycket väl, att mången riksdagsman och mången militär med ett högdraget och syrligt leende betraktar den verksamhet, som utöfvas af oss, så andliga som gymnastiskt-militära *kolportörer;* men jag tror, för min del, att, så väl det andliga lifvet som det gymnastiskt-militära, ganska väl behöfver män, som med kolportörens hängifvenhet uppehåller detsamma. Hvad det senare angår, får nog den se .... »som får lefva och får behålla helsan»!

För ungdomens så väl gymnastiska som militäröfningar är af stor vigt: att de i hemmen ega tillgifna och öfverseende *väninnor*, hvilka medla och hjelpa då konsterna verkat störande eller söndrande. Huruledes har man i Sverige förfarit för att vinna dessa väninnor? När har någon af dessa *gymnastik-komitéer,* hvilka bruka remittera i alla väderstreck, gjort det med adress till *svenskan,* försökt få veta hvad *hon* tänkte och kände? Hvad *Försvarsfrågan* angår, så .... B. v. Platen, med sitt »Armeringsförslag», öfrige s. k. 1809 års män och, efter dem, hela raden, som behandlat frågan, när syntes någon af dem intresserad af att få veta hvad *svenskan* tänkte och kände rörande det föreslagna? Huruledes man å andra sidan

Kölen förhållit sig emot *norskan,* om man möjligen varit artigare emot henne, det är en sak som jag ej känner.

Jag skall i min sak försöka undvika det fel, som bestämdt är begånget emot den ena af systrarna och möjligen äfven emot den andra. Jag skall emellanåt egna eder särskilda föredrag och emellanåt delar af dem, som jag håller för den blandade publiken. Jag skall göra eder bekant med en italiensk signora och med innehållet af hennes *illustrerade Dagbok.* Signoran är ej så fromsint som Skandinaviens döttrar. I Dagboken förekomma emellanåt uttryck af denna beskaffenhet: »Hvad som rör mina söner, skulle det ej röra mig? . . . . det vore högst eget!»

Men åtskilliga af eder se så frågande ut, synas tänka: hvad månne är det, som herr Petter Lappman *särskildt* har att säga oss, egentligen vill oss? Vänta litet bara! . . . . Efter en liten rekapitulation skall han allt förklara.

Först fästade jag den blandade publikens uppmärksamhet på det faktum, att efter de stora krigen förmärktes en sådan slapphet hos ungdomen i de *flesta länder,* att i dansen figurerande ynglingar hos åskådaren ofrivilligt väckte tanken på: »höstflugan på rutan» . . . . men jag hvarken sade eller kunde lämpligen säga, att förhållandet var sådant på den *Skandinaviska halfön.*

Sedan berättade jag för den blandade publiken ett och annat om en yngling, som utsvulten gick och ruminerade öfver att hans namn orättvist blifvit fläckadt och beslöt att öfvermanna sina fiender genom att göra något, hvartill de föreföllo honom vara väl smalbenta eller »korta i rocken» . . . . och detta något blef: att genom skaldekonst, grundad på urnordiska motiv, och nordiska kroppsöfningar lifvande och stärkande inverka på verlden i all-

mänhet . . . men jag hvarken sade, eller kunde lämpligen säga, att denna inverkan behöfde förökas å den *Skandinaviska halfön.*

På samma gång vi med berättigad stolthet kunna tänka på vår halfös ungdom, så under flydda dagar som under den dag som i dag är, på denna förening af älsklighet och lifaktighet, hvilken utmärkt och utmärker dess ynglingar och gossar, böra vi dock ej förglömma att, på samma sätt som kolera, tyfus, difteri m. m., kunnat leta sig fram från orienten till oss, sammalunda är det måhända möjligt att denna tungsinthet, tröghet och slapphet, som utmärka »höstflugan på rutan», äfven kan från utlandet till oss importeras. Vi böra derför understöda alla bemödanden, hvilka hufvudsakligen afse att försvåra denna import.

Mina ärade åhörarinnor känna af eder tidning, *Nyheterna,* att just vid denna tid drager ett stort ungdomligt *gymnast-parti* till hufvudstaden: alla dessa *hvitmössor,* hvilka emellanåt bruka krypa ut ur *Upsalahögar* och resa till herr Stockholm, egentligen för att lära honom hvad som menas med en *kör* . . . alla dessa *svartmössor med tofs,* hvilka sällan bruka begifva sig öfver Kölen till oss, och, då det sker, misstänkas för att göra det ej i afsigt att träffa bröder, utan egentligen dessas *systrar* . . . alla dessa *blåmössor* som, troligen påverkade af en gammal tradition, då de packat in för att resa till hufvudstaden, bruka taga miste om väg och väderstreck och resa vester ut . . . . mössor från sydligare trakter, hvilkas förfäder rufvade på idrotter hos oss af helt annat slag . . . mössor från ostligare trakter, som synas ega ett svårmodigt drag, möjligen ruminera öfver att man har så svårt att förstå deras

språk och öfver hvad framtiden möjligen bär i sitt sköte.

Utom detta stora *möss-parti* lär det komma en mängd gymnastik-föreningar och turnare! . . . . *Vater Jahns söner*, för att helsa på »*fäktmästaren*» *Lings hemland och elever!* Alla dessa sammanströmma för att bedöma hvarandras öfningar samt för att blifva bekanta sinsemellan . . . . och med *herr Stockholm*.

De lokaler, som hufvudstaden har att erbjuda för större tillställningar i denna väg, förefalla mig vara lämpliga i följande ordning:

1. Circus på Djurgården. (Trägolf och jordbotten.)
2. Flottans exercishus å Skeppsholmen.
3. Kongl. Teatern, med s. k. maskerad-golf.
4. Berns Salong. (Damerna på läktarne; deras kavaljerer i parken, som edra nu vid Röset; gymnasterne nere i salen; orkestern på vanlig plats och användande korta pauser.)
5. Artilleriets exercishus, i närheten af Konung Carl XV:s port.

Herr Stockholm lär lemna *N:o 2*.

Ingen af dessa lokaler är fullt lämplig. Tillåten mig att nämna några ord rörande frågan om *Gymnastiska lärohus*, afsedda för en stor gymnastisk rörelse i hufvudstaden och huruledes den blifvit behandlad af *herr Stockholm*.

A. 1861, på våren, väcktes af en af mina bekanta der nere ett förslag, afseende anläggande af fem *Gymnastiska lärohus*, ett för hvarje af stadens hufvuddelar, samt afsedt för dess skolungdoms och skarpskyttars gymnastiska och militäröfningar.

Hvarje skulle vara stort, som ett exercishus, med långa läktare, afsedda för aflösande skolungdom och åskådare.

Staden skulle lemna *tomt*.. Staden, eller ett aktiebolag, uppföra huset. Den, som det gjorde, egde att tillsätta direktion och lärare samt bestämma rörelsens ledning.

Tomtplatser utsågos och ritningar uppgjordes under olika antaganden. En frivillig gymnastikförening bildades för att lifva frågan; men alla inflytelserika hade tankarne riktade på allmänna fosterländska frågors lösande, och de ej inflytelserika på en oändlig mängd småsaker. Frågan inslumrade . . . . och sof lugnt och stilla något öfver 20 år.

B. 1881, på hösten, omtalades allmänt att den stora firman Norstedt & Söner började finna »stugan för trång» och ville använda den af en Simskola använda lokal. Då nu fråga om en ny Simskola väcktes, synes det hafva störande inverkat på den förra frågans sömn; ty den började helt lifligt yttra sina anspråk om deltagande . . . . men inslumrade, t. o. m. ovanligt hastigt, å nyo och tungt.

C. 1882, på våren, märkte *Stockholms Gymnastik- och Fäktklubb*, att om den betalade en särdeles hög hyra för en lokal, i hvilken det endast kunde drifvas en särdeles liten rörelse, så visade debet och credit obenägenhet för att komma sams. Olägenheten af en liten lokal är dels denna, dels att sådana inrättningar, som Simskolor och Gymnastiker, ej kunna uppfylla ändamålet att verka på *massor*, om de ej genom lågt pris kunna draga dessa till sig. Frågan har ej ännu inslumrat efter den i våras erhållna väckelse.

Min der nere bosatte vän har många gånger fästat *herr Stockholms* uppmärksamhet derpå, att om hufvudstaden vill hafva en gymnastiskt-militärisk rörelse, med reglerad

inverkan på hela dess uppväxande ungdom, bör han på ett eller annat sätt framtrolla stora Gymnastiska lärohus, Simskolor och Skjutbanor, som af den stora allmänheten få begagnas till ytterst *billigt pris* och hvilkas verksamhet ordnas och ledes af *stadens styrelse.* Min vän har äfven fästat *herr Stockholms* uppmärksamhet derpå, att om han i denna väg ej tager ett s. k. *initiativ* inträffar lätt, antingen att hufvudstadens ungdom går miste om den fördelaktiga inverkan, som genom dessa inrättningar kan meddelas densamma, eller att en oordnad, kaotisk rörelse uppstår. Den förstnämnda bristen strider påtagligen emot hvad hans varma och goda hjerta klappar för, det sistnämnda förhållandet bestämdt emot hvad hans sunda och klara förstånd fordrar.

Men . . . . ni se så frågande ut, som om ni skulle vilja fråga: hvarför talar herr Petter Lappman omvexlande om *hufvudstaden,* och om *herr Stockholm,* som om tvenne olika personligheter?

Derför, att de tu visserligen och på sitt sätt äro ett; men på sitt vis äro två . . . . ungefärligen som några af eder med afseende å några af de der herrarne, som nu promenera vid *Röset,* eller spela kägel.

Hufvudstaden . . . . det är: de svenska städers *hufvud,* representeradt af S:t Eriks.

Herr Stockholm . . . . det är: hufvudstadens *inre väsende,* om hvilket jag ogerna yttrar mig af samma orsak, som gör att jag känner mig orolig och olustig så snart det blifver fråga om gymnastikens, eller krigskonstens. Emellertid: på samma sätt som jag kan meddela eder ett och annat om det senare genom signora Adinas illustrerade Dagbok, sammalunda kan jag rörande det förra, om

herr Stockholm, lemna eder åtskilliga upplysningar genom en dylik Dagbok, förd af en slägting till mig, fröken Léonie, bosatt i hufvudstadens sydliga stadsdel, å Volmar Yxkullsgatan. Ännu anser jag mig ej böra nämna dessa damers *tillnamn,* anser mig ej förr böra fullständigt afrycka dem anonymitets-slöjan än om och då jag framdeles märker, att ni åtminstone någorlunda vänligt bedöma hvad de bestämdt i all vänlighet nedskrifvit.

Jag har i dag emottagit ett bref från min lilla snälla Léonie, i hvilket hon lemnar en kärkommen underrättelse, nemligen: att det varit en sådan »ryslig rusning» för att få biljetter till gymnastikfesten, att endast en mindre del af den intresserade allmänheten kunnat tillfredsställas. Jag hoppas att derigenom kan uppstå en by, möjligen en *cyclon,* hvilken kommer att genera *herr Stockholm.*

Men . . . . ni se så frågande ut, som om ni skulle vilja fråga: är då *herr Stockholm* en elak menniska, efter herr Petter Lappman synes önska, att ett förfärligt oväder urladdar sig öfver hans hjessa?

Herr Stockholm elak? . . . . nej, tvärtom . . . . han är en af de snällaste varelser under solen! För att bevisa den saken behöfver jag endast uppläsa följande ur min lilla Léonies bref:

. . . . »Af bladen känner min goda Farbror, att *Stockholms Gymnastikförening* (icke *Fäktklubben,* som hufvudsakligen lär spekulera på behändigaste sättet att mörda folk), utfärdat inbjudningen till den stora festen; men det Farbror ej känner är, att föreningen utsett direktörer, hvilka skola ordna allt, allt, och att de nu må och hafva det ungefärligen så . . . . som ormar i en myrstack, och det hufvudsakligen emedan det varit och är en sådan *ryslig rusning*

af alla dessa, som önska slipa hos sina mammor, eller äkta hälfter, eller systrar och kusiner, eller dessa dyrkade, som de snart hoppas få se i krona och slöja!! Emellertid: verlden är ju beklagligen sådan, att den så ödmjuke *supplikanten* helt hastigt förvandlas till en vild *kannibal,* om och då han ej får sin önskan uppfyld? . . . . och derför lär det nu i hufvudstaden vimla af *kannibaler,* som vilja komma åt dem, hvilka anses som roten och upphofvet till att de ej kunnat få slipa. Stackars *direktörer!* . . . . och stackars *herr Stockholm,* som nu kommer att anfallas från alla håll för att hufvudstaden ej har öfningslokaler, stora som de gamle romares, hvilka nu kunde rymma alla skådelystna, d. v. s. stadens hela befolkning! Jag har ej den äran att känna någon af direktörerna; men Hulda säger sig hafva dansat med en af dem på Carlberg och Amanda med en i Sjökrigsskolan, och desse två föreföllo flickorna som mycket snälla. Om någon af de öfrige är en *elak menniska,* så bör han fundera på den saken och tålmodigt draga på sitt kors . . . . men vi tycka alla tre, att det är särdeles beklagligt att man vill anfalla *herr Stockholm,* som är så innerligt snäll och belåten, endast han i fred och ro får gå på teatrarne (någon gång t. o. m. på *variété* . . . . som jag *tror* att det der kallas), till Berns', Blanchs, Hasselbacken, m. fl. trefliga ställen, och der hämta andan och samla krafter efter alla sina mödosamma bestyr med gatuegleringar och hvad de allt heta, dessa arbeten af tusen sinom tusende slag, som han ständigt måste vaka öfver för att hufvudstadens innevånare skola känna lifvet trefligt! Nog vill han anordna sådana der Amfiteatrar och Circusar, som Farbrors vän så mycket bråkat om och hvilka skulle begagnas af alla klasser, som simskolan hos

Gjörckes; men vi tre misstänka att han, antingen har ondt om *penningar,* eller är *konfys,* d. v. s. gör vackra föresatser, hvilka hastigt bortdunsta. Emellertid: emellanåt förefaller det oss, som om han vore Croesus sjelf och emellanåt som om han ej hade en slant; men då han under alla lyckans skiftningar alltid förblifver lika höflig, snäll och angenäm . . . . så älska *vi tre herr Stockholm* så rysligt, så enormt!»

»Vet Farbror, att jag förliden natt hade en så treflig dröm om den blifvande festen. Det föreföll mig att den öppnades i en mycket stor lokal, med långa läktare, af hvilka de å ena sidan voro fullsatta med damer och de å den andra med ynglingar och gossar från läroverk och folkskolor . . . intresserad och tacksam publik å båda sidor, skulle jag tro? Så kommo gymnasterna med sina fanor inmarscherande, företrädda af en stark *kör* från Upsala . . . .

Men . . . . ni se så frågande och undrande, t. o. m. nyfikna ut, som om ni skulle fundera ungefärligen så: är det väl möjligt att en ung flicka drömmer om sådant der?

Jag hade sjelf först samma fundering; men tyckte derefter att min lilla Léonies dröm kunde förklaras, som uppkommen genom en uppspelning af hennes fantasi, orsakad af bladens notiser om tillrustningarne för festen samt af ett utdrag ur signora Adinas *Dagbok,* hvilket jag sände henne just med anledning af densamma. Jag skall uppläsa utdraget, hvarigenom ni möjligen komma att dela min uppfattning.

»Trogen min gamla vana att, efter hvarje besök å någon af våra *Stadsgymnastiker,* uppteckna i min Dagbok de intryck jag erfarit under detsamma, gör jag det nu och med särdeles tillfredsställelse; ty de kunna svårligen ega en angenämare beskaffenhet, än händelsen var vid mitt besök i dag å *Stadsgymnastiken N:o V.*»

»Då ett stort antal signorer och signorinor, efter att hafva utfört sina små ekonomiska affärer på piazzan och nere vid golfen, styrt kosan till den nya anläggningen, naturligtvis för att kritiskt granska densamma, se på öfningarne och språka om dagens händelser, dels sinsemellan och dels med alla dessa signorer, som alltid hålla sig framme . . . . uppkom en betydlig trängsel i trapporna till läktarne och det var svårt nog att komma fram; men, användande en viss ihärdighet, lyckades jag slutligen eröfra en rätt angenäm plats, omgifven af vänner och, måhända, ovänner?»

»Att från en treflig plats helt lugnt få taga en treflig *omgifning* samt *sträfsamma medmenniskor* i närmare betraktande, det har för mig alltid haft ett visst behag. Nu gjorde det hela af omgifningen genast ett anslående fördelaktigt intryck: salen hög, luftig, vacker . . . . och, der nere, en utmärkt förening af liflig och vacker lifskraftsyttring! Jag märkte genast, att skickliga arkitekter och

dekoratörer användts för att sammanfoga ett utmärkt och harmoniskt helt af de särskilda fordringarne med afseende å gymnastik, fäktning, skjutning, exercis och andra militäröfningar, uppfriskande bad, m. m. (och åskådares trefnad ej förglömd!) . . . . äfven som att sjelfva rörelsen leddes af verkliga *konstnärer,* som förstå att lägga någonting för ögat angenämt och vackert i utförandet, sådana, som aldrig kunnat falla på den idé, att som modell under konstutöfningen använda . . . . . den gratiösa *apan!* eller den herkuliskt kraftfulla *gorillan!*»

»O! . . . . så tacksamma vi böra vara emot vår aktade *Kommunalstyrelse* som, ej låtande sig förtröttas af de äldres fordringar och gnat, aldrig glömmer att egna den *uppväxande ungdomen* sin trägna omsorg! Sedan det utmärkta *Folkskolesystemet* fullbordats och de ofullständiga kloster- m. fl. skolor fått sjunka i tidens natt, vände sig den rastlösa verksamheten och omtanken genast till anordnande af *Stadsgymnastiker,* en för hvarje större stadsdel, *Ridinstitut, Simskolor* och *Skjutbanor.* Hvad dessa lifskraftens drifhus verkat fördelaktigt på vår goda stads ungdom, af alla stånd, klasser och vilkor . . . . och, efter hvad många aktade militärer sagt mig, äfven för framkallande och uppehållande af den *Försvarsverkets form och anda,* som man länge och lifligt eftersträfvade.»

»Mången liten söt *sprätt,* som endast hade sinne för sin toalett, har blifvit så påverkad, att de under ett tjockt veklighetslager sig döljande *romerska hjeltedragen* börjat allt klarare och tydligare framträda.»

(Der hafva mina ärade åhörarinnor en teckning, föreställande en »*liten söt sprätt.*» Sådana der *sötnosar* lär det varit mycket godt om uti Italien, d. v. s. innan stora

Stadsgymnastiker, Ridinrättningar, Simskolor och Skjutbanor omskapade dem. I Skandinavien lär, beklagligen? ej finnas ett enda exemplar. Varen så goda och låt *sötnosen* circulera, circulera!).

»Äfven med afseende å våra lyckligare lottade klassers flickor anses allmänt, att Stadsgymnastikerna gjort stor nytta, dels genom att signorinornas *stofthydda* fått bättre hållning och friskhet, än händelsen förr var med städernas sköna drifhus-blommor, dels genom att deras *andliga* menniska erhållit en mera utpreglad individualitet och förmåga att bedöma förhållanden och personer, än som blef en naturlig följd af den ensliga uppfostran i klostren. Icke var det besynnerligt att dessa unga, oerfarna signorinor, som helt tvärt utbytte klostercellens tvång emot signorans frihet från allt tvång . . . . beklagligen ofta rusade och rasade, drifna af länge bundna, ögonblickligen frigjorda känslor?» . . . .

(Mina ärade åhörarinnor behagade märka, att signora Adina synes finna *behändigt* . . . . att en signora har något att skylla på!).

»Då jag ser på mina trenne små söta flickor, tänker jag

mången gång: måtte *S:ta Maria* och Stadsgymnastikerna så inverka, att ingen af eder blifver ett *sjåp,* en *sjåpagås,* ett lätt byte för denna verldens otaliga *maskerade ulfvar!*»

(Här får jag lemna eder en teckning, föreställande signorans trenne små döttrar . . . . samt en annan, föreställande sådana *gäss* och *ulfvar,* som det lär vara mycket godt om uti Italien; men så ondt om i Skandinavien, att t. o. m. *Naturhistoriska Museum* ej har ett enda uppstoppadt exemplar af någotdera slaget. Låten *sjåpa-gåsen* och *ulfven* circulera, circulera!).

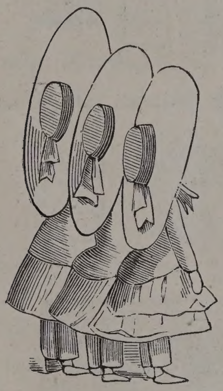

»Och hvilket öde skulle väl alla dessa arma barn gått till möte, som, födda och uppfödda vid *rännstenen*, hufvudsakligen användt sin tid till utförande af åtskilliga *idrotter* i och vid den kära ungdomsvännen och vaggan . . . . om ej den vänliga och kraftfulla kommunala handen dragit dem från desamma till Folkskolor och Stadsgymnastiker, m. fl. inrättningar för lifskraftens riktande och höjande? Må man jemföra den forna rännstensungdomen och dess

öfningar med dessa *nutida arbetsklassens barn och deras öfningar,* som vi alla nu följa med stolthet och glädje!»

(Här hafva mina ärade åhörarinnor en teckning, före-

ställande den förflutna tidens italienska *rännstens-kurrar* .... *Treflig ungdom,* skulle jag tro .... Skandinavien hvarken har haft, eller har, några sådana *kurrar!* Låten dem circulera, circulera!).

»Men . . . . icke kunde man rimligtvis begära af vår aktade *Kommunalstyrelse* att den, utan biträde, skulle kunnat utföra detta stora verk . . . . icke hade den råd att, utan samverkan med stora *aktiebolag,* sammansatta af för ändamålets vinnande lifvade medborgare, uppföra dessa stora *lifskrafts-drifhus* . . . . . och icke hade den i dem drifna rörelse kunnat verka så, som nu fröjdar hela vår halfö, om de arbetande konstnärerna ansett konstens hufvuduppgift vara: att bilda en saknad *Darwinsk länk* emellan menniskan samt apor och gorillor? Hvad de förefalla mig obehagliga, alla dessa representanter för det råa, bland andra . . . . alla dessa gladiatorer och herkuler!»

(Här får jag äran lemna en teckning, hvilken synes mig föreställa en länk emellan menniskan och den öfvermenskligt starka gorillan . . . . circulerar, circulerar!).

»Men . . . . hvad kan orsaken vara till att dessa apor och gorillor, utförande häpnadsväckande svårigheter, nu ständigt framträda för min inbillning? . . . . Jo, nu förstår jag det: denna *fata morgana* har uppkommit som följd af signor Luigi Bellamares senaste föredrag. Han var så

snäll och uppfylde min anhållan om en liten uppsats rörande dess innehåll. Jag har nu lust att införa densamma i Dagboken:»

»Menniskan må nu gymnastisera huru mycket som helst, med afseende å smidighet och vighet blifver dock *apan* hennes pappa .... och, med afseende å styrka, *gorillan* hennes »grand papa», som fransmannen uttrycker sig!»

»Då den skicklige *salto-mortale-springaren* vill utföra ett af honom som farligt betraktadt hopp, t. ex. öfver gevär med bajonetter, spänner han ögonen i satsstället så, som om han med dem ville der nedslå en spik. I denna blick ligger en *lugn medvetenhet* om faran i förening med *förhoppning* att genom skicklighet och viljekraft kunna densamma öfvervinna .... hvilken blick vi ej finna, hvarken hos menniskans gymnastiska *pappa*, eller herkuliske »*grand papa*», då de utföra sina häpnadsväckande konster.»

»Böra vi, som åtagit oss att leda vår ungdoms gymnastiskt-militära öfningar, hufvudsakligen taga nämnde tvenne utmärkte mästare till modeller samt försöka att af ungdomen bilda en menniskan och den förenande *länk*, i hvilken *kroppsliga egenskaper* ingå som det hufvudsakligaste .... eller böra vi betrakta kroppsöfningar som ett *medel*, genom hvars användande man dels utvecklar nämnde egenskaper, dels och *hufvudsakligen* bemödar sig om att hos ungdomen väcka och utbilda de *själsegenskaper*, hvilka liksom sammangjutna ligga i den skicklige salto-mortale-springarens *blick* vid de vådliga tillfällen, då han spänner den på satsstället så, som om han med ögonen der ville nedslå en spik?»

»Hvilkendera uppfattningen bör anses riktigast och,

med afseende å *följderna,* vigtigast, då konsterna betraktas dels i allmänt medborgerligt afseende och dels med hänsyn till vår halfös försvar?»

»Tankarne härom synas vara temligen delade, så väl bland den nyare tidens gymnastiska konstnärer som medborgare i allmänhet; jag menar, egentligen:

desse aktade, men något för ordrika och svamlande *spiritoso;*

desse aktade, men något för formalistiska *pedantuzzo;*

desse aktade, men möjligen väl litet finpolerade *gladiatore;*

desse aktade, men möjligen för tillbakaskridande väl mycket benägne *krabbsaltare,* m. fl., mera eller mindre bestämdt lutande emot någondera af dessa hufvudklasser, d. v. s. med afseende å *konstuppfattning.*

»Vi, som räkna oss till Italias urgamla *fäktmästareskrå,* vi hafva ständigt bemödat oss om att uppehålla dess traditioner, hvartill hör: kroppsöfningars värde består hufvudsakligast deruti att de, väl använda, äro ett medel att hos ungdomen väcka och underhålla *lifskraft* samt åtskilliga med den samband egande *själsegenskaper.*»

»Då vi gå på en större gymnastik, märka vi ögonblickligen till hvilken uppfattning dess ledare höra samt, då de tillhöra vår, om det endast är fråga om ett *hvardagsarbete,* eller om en *manöver,* riktad för eller emot en s. k. *metod,* eller att framdrifva någonting och derför gående ut på att öfvervinna ett *motstånd,* understundom orsakadt af den *hoppande hjernans* representanters svammel; men vanligen af *stelkramps-hjernans* representanters sega motstånd . . . . med ett ord en kontrafäktning med alla desse aktade män, som hafva en så utmärkt förmåga

att kunna trassla in och försvåra hvarje det enklaste framtidsarbete.»

»Då det endast är fråga om ett *hvardagsarbete,* ser man mången utmärkt skicklig yngling röra sig med en filosofs lugn, som om han skulle tänka: kommer jag ej fram i dag .... så kommer jag väl i morgon. Då det är fråga om en *manöver,* har ungdomen vanligen ej närmare reda på dess operationsföremål; men medvetenheten om att den verkar för ett ändamåls vinnande orsakar, att lifaktigheten stegras, understundom till den grad, att ögonen erinra om spjut, att om en utförare lyckas, ser han helt stolt ut, och, om motsatsen inträffar, anger utseendet att ett fräsande troligen skulle uppkomma, om man med ett vätt finger vidrörde signoren. Det är egentligen denna, under manövrers utförande lifvade själsstämning hos ungdomen som vi, Italias fäktmästare?» ....

Men .... åtskilliga af mina ärade åhörarinnor se så oroliga och frågande ut, som om de skulle vilja fråga: ämnar herr Petter Lappman aldrig sluta, skola vi aldrig få återse våra vid *Röset* promenerande, älskade män?

Ursägta, ursägta! .... vi, kolportörer, blifva emellanåt så lifvade af ämnet .... Jag skall nu endast tillägga och afsluta med en *önskan,* enligt gymnastiskt-militära kolportörers sed.

Måtte *herr Stockholm* blifva så belåten med Gymnastikfesten, att hos honom uppstår en önskan om dess förnyande i hufvudstaden.

Måtte han, betänkande att *Stockholms gymnastikförening* anordnat densamma, noga observera föreningens *sinnesstämning;* om den omgifver den filosofiska åsigten: »kommer jag ej fram i dag, så kommer jag väl i mor-

gon» . . . eller en af mindre filosofisk natur, uttryckande sig genom att åtskilliga ögon »erinra om spjut» samt att ofta inträffande passager föranleda ett »stolt» och ytterst lifvadt och gladt utseende och sällan inträffande ett som angifver, att »fräsning» lätt kan uppkomma.

Måtte han, om den mindre filosofiska sinnesstämningen är förherskande, vara god efterforska, om möjligen någonting *manöveraktigt* bidragit till den höjda stämningen. Svårt för oss här att ana, hvilket; men man kan ju tänka sig att gymnasterna önskat verka för ett *framtida mål,* genom att på gymnastisk väg t. ex. framställa följande bön: Om *herr Stockholm* ville vara så innerligt snäll och t. ex. endast med blyerts utmärka på planerna för hufvudstadens reglering de ställen, der han anser att *Stadsgymnastiker* i en aflägsen framtid böra anordnas . . . så att våra barnabarns barn under en tid, då *herr Stockholm* och de möjligen lyckats göra briljanta affärer, kunna börja tänka på grundläggning m. m.

Måtte alla dessa gymnaster, som synas letat sig fram till hufvudstaden med ledning af alla utaf kompassen angifna streck, blifvit åtminstone så belåtna, att de *ej* aflägga en dyr ed på: att aldrig mera i tiden dit återvända.

Måtte alla dessa från sydliga trakter å vårt klot väntade främlingar, af hvilka somliga möjligen hafva sitt hem i dessa *eqvatorial-trakter,* der lifskraften under nattens uppfriskande svalka sprittande pulserar hos allt som lif har, ... der, särdeles i närheten af vattenställen, lejonets rytande och hyenans tjut erinra om den aldrig hvilande striden på lif och död, i hvars granskap ofta förmärkes en liflig lekfullhet . . . vid återvändandet från *herr Stock-*

holm tänka ungefärligen så: *Skandinaviska halfön,* med dess berg och isberg, var verkligen trefligare än vi väntat.... och alla dessa *isbjörnar,* med deras *nationela gymnastik-metod,* voro.... trefliga kurrar nog!

(Här sista ritningen.... föreställande, att det är ej endast i närheten af *eqvatorn,* utan äfven i närheten af *nordpolen,* som lifskraften sprittande pulserar!.... circulerar, circulerar!)

Jag afslutar nu detta föredrag med de ord, som konstridaren D. Gautier hvarje afton yttrade till sin publik (denne man, som jag sjelf såg vid fylda 80 år slå *saltomortale* och *dansa på lina,* derigenom visande kroppsöfningars förmåga att uppehålla lifskraften, t. o. m. om de ej äro vetenskapligt tillämpade): »*Jeg rekommenderer mich till neste representation.... med mange, mange forändringer!*»

B.L.

Anmälan.

Meningen med skriften: *Samtal emellan konstapeln Kask och gossen Calle,* är: att försöka behandla gymnastiska och militära ämnen i en så beskaffad *form,* att ungdomen, särdeles vid Elementarläroverken, genom *frivillig läsning* meddelas några till dessa ämnen hörande *hufvudbegrepp.*

Skriften afser hufvudsakligen *Elementar-läroverken* derför att, i allmänhet, blifvande Riksdagsmän samt militära och civila tjenstemän, d. v. s. de personer, som framdeles skola lagstifta för, eller utföra hvad som lagstiftats för våra blifvande arméer, genomgått något af dessa läroverk.

Skriftens *form* afser frivillig läsning derför, att flertalet skolmän anser, att det ej går an att införa militärämnen vid *Elementarläroverken.* Denna omständighet tillsammans med den, att det synes kunna blifva fördelaktigt för *Försvarsverket* om de personer, som framdeles skola lagstifta för, eller utföra hvad som lagstiftats för detsamma, i ungdomsåren fått uppmärksamheten fästad på några dithörande *hufvudbegrepp,* har gifvit anledning till skriftens utgifvande och den begagnade *formen,* hvilken bör betraktas som en *försöksform.*

»Om man vill motverka *religiös vidskepelse,* öfvertro och vantro, bör väl ungdomens undervisning i naturvetenskaperna vara ett fördelaktigt medel? Om man vill motverka *gymnastisk vidskepelse,* öfvertro och vantro med afseende å metoder, handvapen, m. m., bör väl en lämplig inverkan på ungdomens uppfattning af allt detta vara ett fördelaktigt medel? Om man vill motverka *militärisk vidskepelse,* öfvertro och vantro med afseende å metoder, taktiska vapen, m. m., bör väl äfven en lämplig inverkan på ungdomens uppfattning af allt detta vara ett fördelaktigt medel?» . . . . skrifver en utländsk författare och tillägger: »*Vi anse, för vår del, att ett motverkande af all vidskepelse är af stor vigt för Framtidsarméerna.*»

1:a häftet afser: elever vid *Elementar-läroverken* af 12 à 14 års ålder.

Följande häften: äldre elever vid samma läroverk, äfven som *Studenter, Kadetter, Volontärer,* m. fl. tillhörande beväringsåldern. Häft. 2 och 3 äro utgifna: men böra omredigeras . . . . och hälften strykas.